

Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika, na temelju članka V. stavak 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i članka 39. stavak 1. Poslovnika o radu Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika, na sjednici održanoj od 1. do 4. prosinca 2009. godine je donijelo

O D L U K U

I.

Pokretno dobro – Fondovi i zbirke JU Arhiv Tuzlanskog kantona u Tuzli proglašava se nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nacionalni spomenik).

Nacionalni spomenik čini arhivska i bibliotečka građa i zbirka vrijednih knjiga sistematizirana u osam grupa:

- tijela javne uprave;
- pravosuđe;
- obrazovanje, nauka i kultura;
- privreda;
- društveno-političke organizacije, društva i udruge;
- vjerske organizacije;
- lične i obiteljske zbirke;
- ostale zbirke i fondovi.

Nacionalni spomenik je smješten u ulici Franje Ledera 1 u Tuzli, Federacija Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina.

Na nacionalni spomenik se primjenjuju mjere zaštite utvrđene Zakonom o provedbi odluka Povjerenstva za zaštitu nacionalnih spomenika uspostavljenog sukladno Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini („Službene novine Federacije BiH“ br. 2/02, 27/02, 6/04 i 51/07).

II.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije) dužna je osigurati pravne, znanstvene, tehničke, administrativne i financijske mjere za zaštitu, konzervaciju, restauraciju, i prezentaciju nacionalnog spomenika.

Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) utvrdit će tehničke uvjete i osigurati financijska sredstva za izradu i postavljanje informacione ploče sa temeljnim podacima o spomeniku i odluci o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom.

III.

U svrhu **trajne zaštite** nacionalnog spomenika, Vlada Federacije osigurat će odgovarajuće fizičke i tehničke uvjete za čuvanje nacionalnog spomenika, a posebice:

- adaptacija zgrade depoa u tri objekta bivše kasarne Dubrave u Tuzli, u skladu s međunarodnim arhivskim standardima (održavanje klimatskih, kemijsko-bioloških i fizičkih uvjeta kako bi se arhivska i bibliotečka građa (u daljnjem tekstu: građa) zaštitila od štetnih utjecaja vlage, temperature, svjetlosti, ultravioletnih i drugih zračenja, mikroorganizama, prašine, insekata, glodara i fizičkih oštećenja);
- nabavka arhivske opreme u skladu s međunarodnim arhivskim standardima (arhivski ormari, arhivske stalaže, kolica za premještanje građe i dr.);
- osiguravanje odgovarajućih uvjeta za čuvanje građe u svrhu sprečavanja daljeg oštećenja;
- osiguravanje uvjeta i sredstva za konzervatorsko-restauratorske radove na građi;
- osnivanje i opremanje laboratorija za konzervaciju i restauraciju građe;
- osnivanje i opremanje tzv. trezor sobe za pohranjivanje najreprezentativnije građe;
- digitalizacija, mikrofilmovanje i hibridno arhiviranje građe;
- izrada sistema klimatizacije koji će osigurati optimalnu količinu vlažnosti (50 do 60%) i temperature zraka (16 do 22°C) u prostorijama u kojima se čuva građa;
- uvođenje videonadzora i sistema protupožarne zaštite.

Izlaganje i ostali vidovi prezentacije pokretnog naslijeđa na području Bosne i Hercegovine vršit će se na temelju uvjeta koje utvrdi federalno ministarstvo nadležno za kulturu (u daljnjem tekstu:

nadležno ministarstvo).

Nadzor nad provedbom mjera zaštite pokretnog naslijeđa vrši nadležno ministarstvo.

IV.

Iznošenje zbirki i fondova ili pojedinih njihovih dijelova (u daljnjem tekstu: pokretno naslijeđe) iz Bosne i Hercegovine nije dopušteno.

Izuzetno od odredbe stavka 1. ovog članka, dopušteno je privremeno iznošenje pokretnog naslijeđa iz Bosne i Hercegovine u svrhu prezentacije ili konzervacije, ukoliko se utvrdi da konzervatorske radove nije moguće izvršiti u Bosni i Hercegovini, odnosno ako se procijeni da se konzervacija u inozemstvu može izvršiti kvalitetnije, brže i jeftinije.

Odobrenje u smislu prethodnog stava daje Povjerenstvo, ukoliko bude nedvojbeno utvrđeno da to neće ni na koji način ugroziti pokretno naslijeđe.

Povjerenstvo u svom odobrenju za privremeno iznošenje pokretnog naslijeđa iz Bosne i Hercegovine utvrđuje sve uvjete pod kojima se to iznošenje može izvesti, rok za povrat dobra u Bosnu i Hercegovinu i zaduženja pojedinih tijela i institucija za osiguranje tih uvjeta, te o tome obavještava Vladu Federacije, nadležnu službu sigurnosti, carinsku službu Bosne i Hercegovine i javnost.

V.

Svatko, a posebice nadležna tijela Federacije Bosne i Hercegovine, kantona, gradske i općinske službe suzdržat će se od poduzimanja bilo kakvih postupaka koji mogu oštetiti nacionalni spomenik ili dovesti u pitanje njegovu zaštitu.

VI.

Ova odluka dostavit će se Vladi Federacije, nadležnom ministarstvu, nadležnoj službi zaštite naslijeđa na razini Federacije BiH, u svrhu provedbe mjera utvrđenih u toč. II. – V. ove odluke.

VII.

Sastavni dio ove odluke je obrazloženje sa pratećom dokumentacijom koje je dostupno na uvid zainteresiranim osobama u prostorijama i na web-stranici Povjerenstva (<http://www.aneks8komisija.com.ba>).

VIII.

Sukladno članku V. stavak 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, odluke Povjerenstva su konačne.

IX.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objave u „Službenom glasniku BiH“.

Ovu odluku Povjerenstvo je donijelo u sljedećem sastavu: Zeynep Ahunbay, Martin Cherry, Amra Hadžimuhamedović, Dubravko Lovrenović i Ljiljana Ševo.

Broj: 04.2-2.2-40/2009-62
2. prosinca 2009. godine
Sarajevo

**Predsjedateljica Povjerenstva
Ljiljana Ševo**

O b r a z l o ž e n j e

I – UVOD

Na temelju članka 2. stavak 1. Zakona o provedbi odluka Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika, uspostavljenog sukladno Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, „nacionalni spomenik“ je dobro, koje je Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih

spomenika proglasilo nacionalnim spomenikom sukladno članovima V. i VI. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, kao i dobra upisana na Privremenu listu nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ br. 33/02) sve dok Povjerenstvo ne donese konačnu odluku o njihovom statusu, a za što ne postoji vremensko ograničenje, i bez obzira na to, da li je za navedeno dobro podnesen zahtjev.

Izet Šabotić, direktor Arhiva Tuzlanskog kantona, podnio je dana 18. 2. 2009. godine peticiju/prijedlog za proglašenje pokretnog dobra arhivskih fondova, zbirki i biblioteke koji se čuvaju u JU Arhiv Tuzlanskog kantona u Tuzli nacionalnim spomenikom.

Sukladno odredbama Zakona, a na temelju članka V. stavak 4. Aneksa 8. i članka 35. Poslovnika o radu Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika, Povjerenstvo je pristupilo provedbi postupka za donošenje konačne odluke za proglašenje dobra nacionalnim spomenikom.

Izjava o značaju dobra

Arhivska građa (fondovi i zbirke te biblioteka) koju posjeduje i koja se čuva u Arhivu Tuzlanskog kantona jeste vrijedan kulturno-povijesni i dokumentarni materijal, od ključnog značaja za proučavanje pitanja koja su vezana za sjeveroistočnu Bosnu. Najstarija građa potječe iz osmanskog razdoblja, a novija datira do današnjih dana. Arhiv posjeduje ukupno oko 7.500 m¹ arhivske građe, koja predstavlja važan resurs u proučavanju cjelokupne povijesti, a posebno povijesti prostora sjeveroistočne Bosne. Arhivska građa JU Arhiv Tuzlanskog kantona od iznimne je kulturno-povijesne vrijednosti uz ostale arhivske ustanove u Bosni i Hercegovini. Ova vrijedna zbirka je izložena fizičkoj degradaciji jer se pohranjeno blago ne čuva u adekvatnim uvjetima.

II – PRETHODNI POSTUPAK

U postupku koji prethodi donošenju konačne odluke o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom, izvršen je uvid u:

- dokumentaciju JU Historijskog arhiva Sarajevo o predmetu u postupku;
- podatke o sadašnjem stanju i namjeni dobra, uključujući opis i fotografije;
- uvid u sadašnje stanje dobra;
- raspoloživu literaturu o predmetu u postupku.

Na temelju uvida u prikupljenu dokumentaciju i stanje dobra utvrđeno je sljedeće:

1. Podaci o dobru

Lokacija

Arhivski fondovi i zbirke JU Arhiv Tuzlanskog kantona u Tuzli smještene su u ulicama: Franje Ledera 1 i u tri objekta bivše kasarne Dubrava u Tuzli, Federacija Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina.

Povijesni podaci

Arhiv u Tuzli je osnovan Odlukom o osnivanju donijetom od strane Gradskog narodnog odbora u Tuzli 1. srpnja 1954. godine, a u skladu sa preporukom Izvršnog vijeća Narodne Republike Bosne i Hercegovine (NRBiH), br. 3768/53 od 24. siječnja 1954. godine. Osnovan je kao Arhiv grada Tuzle. Česte promjene u administrativnom ustrojstvu Bosne i Hercegovine utjecale su na promjene u teritorijalnoj nadležnosti Arhiva. Svoj rad je započeo kao Arhiv grada Tuzle, ali se njegova funkcija ubrzo proširila na područje prvo Tuzlanskog sreza, a potom i na područje regije sjeveroistočne Bosne, koju je od 1962. godine činilo 18, odnosno 19 općina. Ta regionalna funkcija Arhiva ostala je okvir za njegovo djelovanje sve do današnjih dana, razumljivo, uz izvjesna teritorijalna odstupanja koja su posebno izražena od 1995. godine.

Zbog svoje regionalne funkcije, Arhiv je 1966. godine preregistriran u Istorijski arhiv Tuzla. Svega dvije godine kasnije, tačnije sredinom 1968. godine, došlo je do integracije Arhiva u Tuzli i Arhiva u Doboju, čime je Arhiv u Doboju prestao egzistirati kao samostalna institucija i dobio status Arhivskog sabirnog centra. Ovom integracijom područje djelovanja Istorijskog arhiva u Tuzli se proširilo na prostor još deset općina, tj. ukupno 28, i to: Banovići, Bijeljina, Bosanski Šamac, Bosanski Brod, Bratunac, Brčko, Derventa, Doboj, Gračanica, Gradačac, Kalesija, Kladanj, Lopare, Lukavac, Maglaj, Modriča, Odžak, Orašje, Srebrenica, Srebrenik, Šekovići, Teslić, Tešanj, Tuzla, Ugljevik, Vlasenica, Zvornik i Živinice.

Ova integracija nije, međutim, ispunila predviđena očekivanja, pa je zbog toga, koncem 1973. godine, na inicijativu općina dobojske regije, Društva arhivskih radnika i Zajednice arhiva SRBiH, došlo do razdvajanja Istorijskog arhiva Tuzla na dvije samostalne arhivske ustanove: u Tuzli i u Doboju. Od tada pa do 1992. godine (nominalno do 1994.) Istorijski arhiv Tuzla obavlja djelatnost na području 19 općina sjeveroistočne Bosne i to: Banovići, Bijeljina, Bratunac, Brčko, Gračanica, Gradačac, Kalesija,

Kladanj, Lopare, Lukavac, Orašje, Srebrenica, Srebrenik, Šekovići, Tuzla, Ugljevik, Vlasenica, Zvornik i Živinice. To je područje površine 6.820 km² ili 13,3 % teritorije Bosne i Hercegovine.

Od srpnja 1977. do 1994. godine Arhiv djeluje pod nazivom Regionalni istorijski arhiv Tuzla. Osnivanjem Okruga Tuzla, Arhiv je dobio novog osnivača i novi naziv Historijski arhiv Okruga Tuzla, obavljajući djelatnost na području Okruga, a što čini nešto manje od polovine teritorije regije sjeveroistočne Bosne.

Dejtonskim mirovnim sporazumom iz studenog 1995. godine, prostor Okruga Tuzla je postao Tuzlansko-podrinjski kanton, odnosno Tuzlanski kanton. On obuhvaća prostor 13 općina i to: Banovići, Čelić, Doboj Istok, Gračanica, Gradačac, Kalesija, Kladanj, Lukavac, Sapna, Srebrenik, Teočak, Tuzla i Živinice. Do 1999. godine u sastavu Tuzlanskog kantona nalazila se i općina Brčko, koja je, odlukom Arbitražnog povjerenstva, konstituisana kao Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine. Sukladno odredbama Zakona o arhivskoj djelatnosti na području Tuzlanskog kantona iz 2000. godine, Arhiv je 2002. godine preregistrovan u Arhiv Tuzlanskog kantona, pod kojim nazivom i danas funkcioniše. Sve naznačene organizacione promjene, kroz koje je prolazio Arhiv do dobijanja sadašnje fizionomije, rezultat su širih društvenih kretanja, posebno promjena administrativne prirode. Ustvari, na Arhiv su se, organizaciono i u nazivu, u potpunosti reflektovale sve administrativne promjene na prostoru sjeveroistočne Bosne.

Sjedište Arhiva je u Tuzli, u adaptiranoj zgradi bivšeg "Grafičara", koja svojim kapacitetima ne zadovoljava potrebe koje nameće obim posla. Arhiv raspolaže i depoima koji se nalaze izvan grada, što otežava normalan i efikasan rad.

Trenutna organizaciona shema Arhiva je:

- Služba za opće pravne poslove;
- Služba za stručni nadzor i zaštitu arhivske i registraturne građe izvan Arhiva;
- Služba za smještaj, korištenje i tehničku zaštitu arhivske građe i knjižnog fonda (u sklopu kojeg je i specijalizirana biblioteka Arhiva – broji preko 15.000 naslova);
- Služba za sređivanje i obradu arhivske građe u Arhivu;
- Služba za znanstveno-istraživačku, izdavačku, kulturno-obrazovnu i propagandnu djelatnost.

Od svog osnivanja do danas, Arhiv je konstantno imao status institucije, odnosno javne ustanove u oblasti kulture. Najuočljivije je to u poslovima vezanim za proučavanje naše povijesti, kulture, ekonomije, arhitekture i graditeljstva, te drugih vidova pojedinačnog i društvenog djelovanja. Društveno naslijeđe smješteno u depoima, prikupljano proteklih 55 godina, za istraživače predstavlja neiscrpan izvor za spoznaju prošlosti. Isto je pak, za širu društvenu zajednicu, sredstvo ostvarivanja osnovnih ljudskih i građanskih prava, o čemu svjedoče evidencije posjeta i broj zaprimljenih i riješenih zahtjeva za izdavanjem pravosnažnih uvjerenja. Doprinos Arhiva sferi kulturnog života grada i države ogleda se u brojnim publikacijama i drugima izdanjima nastalim na temelju podataka koji se čuvaju, kao i u izdavačkoj djelatnosti Arhiva. Za širu društvenu zajednicu organizirane su, urađene i realizirane brojne izložbe arhivske građe iz fondova koje Arhiv baštini. One su priređivane za različite prigode, ali uvijek u skladu sa obvezama koje Arhiv ima prema društvu, kao institucija koja je čuvar zajedničke memorije.

Arhiv Tuzlanskog kantona je organizator jedinstvene manifestacije na prostoru Bosne i Hercegovine – Međunarodnog savjetovanja "Arhivska praksa". Kao rezultat tih savjetovanja do sada je, u kontinuitetu od 1998. do 2008. godine, objavljeno 11 brojeva časopisa "Arhivska praksa", a u pripremi su Međunarodno savjetovanje "Arhivska praksa 2009" i časopis "Arhivska praksa" broj 12.

SPECIJALIZIRANA BIBLIOTEKA ARHIVA TUZLANSKOG KANTONA, TUZLA

Biblioteka Arhiva Tuzlanskog kantona u Tuzli je započela sa radom od samog osnivanja Arhiva. Na početku je funkcionirala samo za potrebe uposlenika Arhiva, ali je ubrzo bila otvorena i za građanstvo. Radi se o specijaliziranoj biblioteci zatvorenog tipa, u kojoj se knjige mogu koristiti, ali ne i izdavati na korištenje izvan Arhiva.

Bibliotečki fond čini prvenstveno stručna literatura (knjige i periodika) iz arhivistike i povijesti, te iz drugih znanstvenih disciplina (većim dijelom humanističkih i društvenih).

Nabavka bibliotečkih jedinica je uglavnom vršena kupovinom, potom poklonima, razmjenom i otkupom. Nakon 55 godina konstantnog priliva knjiga i periodike, biblioteka Arhiva posjeduje preko 15.000 bibliotečkih jedinica, inventariranih i klasificiranih po UDK sistemu. Radi lakšeg korištenja vrši se računarska obrada podataka u skladu sa bibliotečkim standardima.

Najveći broj knjiga je iz oblasti povijesti (opće i nacionalne), zatim iz pomoćnih historijskih nauka (arheologije, etnologije, paleografije, diplomatike, lingvistike, onomastike, heraldike, sfragistike i dr). Radi se o enciklopedijama rječnicima, leksikonima, studijama i monografijama, štampanih latinicom, ćirilicom, arabicom i drugim pismima, a na bosanskom, srpskom, hrvatskom, slovenskom, njemačkom, francuskom, engleskom, ruskom, arapskom, osmansko-turskom i drugim jezicima. Među njima je i 67 periodičnih publikacija i 106 monografskih rijetkih knjiga, koje su, nakon ratnog stradanja bosanskohercegovačkog knjižnog fonda, posebno dobile na značaju. Većinu fonda knjiga

historiografske naravi čine izdanja nastala iza Drugog svjetskog rata na prostoru Bosne i Hercegovine, ali i cijele SFR Jugoslavije. Među njima su i zbirke objavljene građe za potrebe historiografije iz bosanskohercegovačkih i drugih jugoslavenskih arhiva.

Arhivistička literatura (knjige, studije) sadrži gotovo sva izdanja iz Bosne i Hercegovine. Produkcija knjiga ove provenijencije na području Bosne i Hercegovine je neznatna.

Značajan dio bibliotečkog fonda čini periodika. Arhiv raspolaže sa više od 150 naslova. U njoj strukturi najznačajniji su historijski i arhivistički (i drugi) časopisi i listovi, kao i druge periodične publikacije, te službeni listovi (od austrougarskog perioda do danas) i druga službena glasila organa vlasti. Arhiv posjeduje i štampu, od druge polovice 19. stoljeća do danas, koja je lokalnog, regionalnog i državnog karaktera i značaja.

Bibliotečkim fondom se permanentno koriste istraživači, te stručni radnici Arhiva, kao referentnom literaturom za svoje stručne i istraživačke zadatke. Biblioteku, posebno od 1993. godine, koristi veliki broj učenika i studenata.

Popis periodičnih i monografskih publikacija iz specijalizirane biblioteke – vrijedne knjige

PERIODIČNE PUBLIKACIJE:

1. *Glasnik Zemaljskog muzeja u Bosni i Hercegovini*, XX, Zemaljska štamparija, 1908.
2. *Glasnik Zemaljskog muzeja u Bosni i Hercegovini*, siječanj-lipanj, 1911.
3. *Zemljoradnička zadruga*, organ glavnog Saveza srpskih zemljoradničkih zadruga, godina XVII, Štamparija „Dositej Obradović“, Beograd, 1911.
4. *VIESTNIK hrvatskoga arheologičkoga društva*, godina III, Zagreb, 1881.
5. *VIESTNIK hrvatskoga arheologičkoga društva*, godina IV, Zagreb, 1882.
6. *VIESTNIK hrvatskoga arheologičkoga društva*, godina VI, Zagreb, 1884.
7. *VIESTNIK hrvatskoga arheologičkoga društva*, godina VIII, Zagreb, 1886.
8. *JUGOSLOVENSKI ISTORIJSKI ČASOPIS*, godina III, br. 1-4, 1937.
9. *RAD Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb 1872. knj. 20
10. *RAD Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb 1873. knj. 22
11. *RAD Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb 1876. knj. 37
12. *RAD Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb 1878. knj. 44
13. *RAD Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb 1879. knj. 47
14. *RAD Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb 1879. knj. 46
15. *RAD Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb 1879. knj. 48
16. *RAD Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb 1879. knj. 49
17. *RAD Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb 1887-8. knj. 87, 88, 90
18. *RAD Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb 1890. knj. 29.
19. *RAD Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb 1915. knj. 206
20. *VJESNIK KR. Hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga Zemaljskog arkiva*, god. 19, sv. 1-2, Zagreb 1917.
21. *VJESNIK KR. Hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga Zemaljskog arkiva*, god. 2, sv. 4, Zagreb 1900.
22. *VJESNIK KR. Hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga Zemaljskog arkiva*, god. 2, sv. 3, Zagreb 1900.
23. *VJESNIK KR. Hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga Zemaljskog arkiva*, god. 19, sv. 3-4, Zagreb 1917.
24. *VJESNIK KR. Hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga Zemaljskog arkiva*, god. 20, sv. 1-2, Zagreb 1918.
25. *VJESNIK KR. Hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga Zemaljskog arkiva*, god. 20, sv. 3, Zagreb 1918.
26. *VJESNIK KR. Hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga Zemaljskog arkiva*, god. 20, sv. 4, Zagreb 1918.
27. *VJESNIK KR. Hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga Zemaljskog arkiva*, god. 1, Zagreb 1925.
28. *VJESNIK KR. Hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga Zemaljskog arkiva*, god. 2, Zagreb 1926.
29. *VJESNIK KR. Hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga Zemaljskog arkiva*, god. 3, Zagreb 1928.
30. *VJESNIK KR. Hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga Zemaljskog arkiva*, god. 4, Zagreb 1929.
31. *VJESNIK KR. Hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga Zemaljskog arkiva*, god. 6, Zagreb 1931.
32. *VJESNIK KR. Hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoga Zemaljskog arkiva*, god. 2, sv. 4, Zagreb 1900.
33. *GLASNIK Srpskog učenog društva*, Beograd 1875., knjiga 42
34. *SARAJEVSKI LIST*, 1885-1886., 1889-1900., 1906., 1910-1916., 1918.
35. *NOVI PRIJATELJ BOSNE*, 1891.
36. *NAPREDAK*, časopis za učitelje, uzgajatelje i sve prijatelje mladeži, Zagreb, 1898., 1900.,

1902-1908.

37. *ŠKOLSKI VJESNIK*, stručni list Zemaljske vlade za BiH, Sarajevo, 1894-1899., 1901-1904., 1906-1907., 1909.
38. *SLUŽBENI DODATAK ŠKOLSKOG VJESNIKA*, 1879-1894., 1900., 1903., 1909.
39. *ŠKOLSKI GLASNIK*, školski službeni list Zemaljske vlade za BiH, 1910-1918., 1921.
40. *POUKA u gospodarstvu za učiteljske škole*, Zagreb, 1900.
41. *RAD Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb, 1872, 1873, 1876, 1878-1879, 1887-8, 1890, 1915,
42. *MJESEČNIK*, časopis pravničkog društva u Zagrebu, 1888., 1924.,
43. *GLASNIK srpskog učenog društva*, Beograd, 1875.
44. *TEŽAK*, organ centralnog pčelarskog društva, Sarajevo, 1905-1911., 1913-1914.
45. *VIENAC*, (zabavi i pouci), Zagreb, 1888-1890.
46. *ZEMBILJ*, 1906., 1908.
47. *GLAS SLOBODE*, (organ socijaldemokratske stranke BiH), 1909-1910., 1919.
48. *NADA*, (pouci, zabavi i umjetnosti) Sarajevo, 1895-1900., 1902-1903.
49. *BEHAR* (List za pouku i zabavu), Sarajevo, 1900-1911.
50. *BOSANSKA VILA*, Sarajevo, 1912-1914.
51. *GOLUB*, list za srpsku mladež, Sombor, 1896., 1901.
52. *ZORA* (zabava, pouka, književnost), Mostar, 1899.
53. *PRAVDA*, Glasilo Jugoslavenske Muslimanske Narodne Organizacije, Sarajevo (Fond Vakufsko-meirifskog povjerenstva – kutija časopisi), 1922-1925.
54. *JUTRO*, list đaka srednjoškolaca, 1919.
55. *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti* za godinu 1918., Knjižara jugoslavenske akademije L. Hartman, nadbiskupska tiskara Zagreb, Zagreb, 1919.
56. *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti* za godinu 1919., Knjižara jugoslavenske akademije L. Hartman, nadbiskupska tiskara Zagreb, Zagreb, 1920.
57. *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti* za godinu 1921., Knjižara jugoslavenske akademije L. Hartman, nadbiskupska tiskara Zagreb, Zagreb, 1922.
58. *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti* za godinu 1922., Knjižara jugoslavenske akademije L. Hartman, nadbiskupska tiskara Zagreb, Zagreb, 1923.
59. *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti* za godinu 1923., Knjižara jugoslavenske akademije L. Hartman, nadbiskupska tiskara Zagreb, Zagreb, 1924.
60. *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti* za godinu 1924. i 1925., Knjižara jugoslavenske akademije L. Hartman, nadbiskupska tiskara Zagreb, Zagreb, 1926.
61. *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti* za godinu 1925/26. i 1926/27., Nadbiskupska tiskara Zagreb, Zagreb, 1927.
62. *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti* za godinu 1927/28., Nadbiskupska tiskara Zagreb, Zagreb, 1928.
63. *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti* za godinu 1929/30., Nadbiskupska tiskara Zagreb, Zagreb, 1931.
64. *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti* za godinu 1933/34., Nadbiskupska tiskara Zagreb, Zagreb, 1935.
65. *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti* za godinu 1936/37., Nadbiskupska tiskara Zagreb, Zagreb, 1938.
66. *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti* za godinu 1938/39., Nadbiskupska tiskara Zagreb, Zagreb, 1940.
67. *Zabavni poučni kalendar za prostu 1914. godinu*, Knjižara i tiskara Adolfa Engela, Tuzla, 1913.

MONOGRAFSKE PUBLIKACIJE:

1. *Dogodjaji svieta po Dan. Emiru Bogdanichu*, Dio 1, u Beksu kod Josipa Baumeistera, 1792.
2. *Štatut i službeni napatuk za ces. i kr. Oružnički zbor Bosne i Hercegovine od godine 1883.*, Sarajevo, Buchdruckerei der „Bosnischen post“, 1909.
3. *Opći austrijski Građanski zakonik proglašen patentom od 29. studena 1852. u Kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji sa naknadnim zakonima i naredbama, četvrto popravljeno i dopunjeno izdanje*, uredio dr. Strjepan Posilović, predsjednik stola sedmorice u.m., tisk i naklada St. Kugli, Zagreb, 1899.
4. *Kazneni postupnik za Bosnu i Hercegovinu s odnosnim zakonima, naredbama i naputcima*, Zemaljska štamparija u Sarajevu, 1891.
5. *IBNI HALDUN ISTORIJA*
6. Petaković, V. *Jednostavno knjigovodstvo*, Knjižara J. Petrovića, Tuzla, 1923.

7. Jovanović, Radovan. *Spomenica dr. Đorđa Lazarevića*, Tuzla, 1929.
8. Babić, Bogdan. *Karlo Evald, Dvonožac*, Izdanje knjižare Nikole J. Stojanovića, Tuzla, 1922.
9. Harman, Stefan. *U proleće*, sopstveno izdanje, Tuzla, 1925.
10. Glušac, dr. Vaso. *Dr. Jovan Skerlić, književna studija*, knjižarnica J. Petrovića, Tuzla, 1926.
11. Pavičić, Tresić dr. A. *Poleti okolo Biokova*, tisak i naklada N. Pissenbergera i J. Schnürmachera komand. Društva, D. Tuzla, 1902.
12. Živković, Grigorije. *Istorija hrišćanske crkve za školsku mladež*, Štamparija Nikole Pissenbergera, D. Tuzla, 1897.
13. *Ugovor o miru s Austrijom, govor izvestitelja dr. Vojislava Besarevića u Privremenom Narodnom Predstavništvu u Beogradu 16. 9. 1920.*, Knjižara J. Petrovića, Tuzla, 1923.
14. Jovanović, Radovan. *Talas duše i grč tela*, pesme, Knjižara J. Petrovića, Tuzla, 1923.
15. *Pravila Saveznog lovačkog udruženja „Zelenboj“ u Tuzli*, Štamparija Bosanska pošta, Sarajevo, 1939.
16. *Pravilnik i cjenik glede pobiranja općinskih daća u Općini D. Tuzla za 1904. godinu*, Štamparija J. Šnirmahera, D. Tuzla, 1904.
17. Ostojić, K. Ivan. *Suze i osmiesi*, pjesme, Tisak i naklada N. Pissenbergera i J. Schnürmachera kom. Društva, D. Tuzla, 1900.
18. Bise, Adem. *Da li može Musliman živjeti evropskim kulturnim životom i ostati dobar Musliman (Kur'an u teoriji i praksi)*, Štampa J. Petrović, Tuzla, 1937.
19. *In der Herzegowina 1878.*, C. W. Stern, Wien und Leipzig, 1908.
20. Sudžuka, M. Muhamed. *Naš problem*, Štamparija Oper Šehić, Sarajevo 1933.
21. *Sila zakon mijenja, Izjava Hasana Zonića, radi čega traži istup iz Islama*, Štamparija J. Petrović, Tuzla, 1931.
22. *Spomenica Trgovačke škole u Tuzli*, Tuzla, 1934.
23. *13. godišnji izvještaj Velike gimnazije u Tuzli na kraju školske godine 1911/1912.*, Izdanje Velike gimnazije Tuzla, 1912.
24. Državna realna gimnazija u Tuzli, *Spomenica četrdesetogodišnjice Tuzlanske gimnazije 1899-1939.*, Štamparija Riste Sekulića, Tuzla, 1939.
25. *Spomenica 50 godišnjice Srpskog pevačkog društva „Njeguš“ u Tuzli 1886-1936.*, Štamparija J. Petrović, Tuzla, 1937.
26. Benković, Ambrozije. *Tuzlansko područje negda i sada, s posebnim osvrtom na vjerske prilike (opus posthumum)*, Županija-Đakovo, 1971.
27. *Zbirka „Tapija“ 1886. godine* Kotarski ured Gradačac od Tek. Br. 366 do Tek. Br. 465
28. Bahtijarević, Mustafa Skender. *Golgota*, pjesme, Štamparija R. Sekulića, Tuzla, 1929.
29. *Librum hunc, in quo notantur conjuncti in Matrimonium, Parochia Solinarum, Legalem esse, testor*, Ego Fr. Angelus Franich Vice – Segretarium Eptis 1809-1871. godine (u rukopisu)
30. *Bitka kod Gračanice 1878. godine* (na njemačkom jeziku u rukopisu sa prevodom),
31. Rofenberg, Alfred. *Der Mythos des 20. Jahrhunderts, Eine Wertung der feelifch-geiftigen Gefaltenkämpfe unferer Zeit*, Goheneichen – Verlag München, 1940.
32. Chamberlain, Houston Stewart. *Die Grundlagen des Neunzehnten Jahrhunderts*, Erste hälfte, Ungekürzte volksausgabe, 27. Auflage 1941., F. Bruckmann K.G., München,
33. Chamberlain, Houston Stewart. *Die Grundlagen des Neunzehnten Jahrhunderts*, Zweite hälfte, Ungekürzte volksausgabe, 27. Auflage 1941., F. Bruckmann K.G., München,
34. Renner, Heinrich. *Durch Bosnien und die Hercegovina, Kreuz und quer*, (Ernst Vonsen), Berlin 1897.
35. Tauffig's. Illustrirter, *Wiener Hausfranen = Kalender pro 1893.*, Berlag von Moritz Perles, Wien,
36. Tauffig's. Illustrirter, *Wiener Hausfranen = Kalender pro 1894.*, Berlag von Moritz Perles, Wien,
37. Tauffig's. Illustrirter, *Wiener Hausfranen = Kalender pro 1895.*, Berlag von Moritz Perles, Wien
38. Tauffig's. Illustrirter, *Wiener Hausfranen = Kalender pro 1896.*, Berlag von Moritz Perles, Wien,
39. Grünberg, dr. Karl. *Die Agrarverfassung und das Grundentlastungsproblem in Bosnien und der Herzegowina*, Verlag von Duncker & Humblot, Leipzig, 1911.
40. Isaac, Par J. *1789-1912. Petite Histoire Contemporaine*, Librairie Hachette et Cie, Paris, 1912.
41. Kraemer, Hans. *Das XIX. Jahrhundert in Wort und Bild 1840-1871*, Berlin, Leipzig, Stuttgart, Wien.
42. *Meners konverfations – lexikon*, erster band, Berlag des Bibliograpfifchen Instituts, Leipzig und Wien, 1890.
43. *Meners konverfations – lexikon*, vierzehnter band, Berlag des Bibliograpfifchen Instituts,

- Leipzig, 1889.
44. *Meners konverfations – lexikon*, achter band, Berlag des Bibliografifchen Instituts, Leipzig, 1888.
 45. *Meners konverfations – lexikon*, fünfter band, Bibliographifches institut, Leipzig und Wien, 1894.
 46. *Illustriertes Bau-lexikon*, erster band, Berlag und druct von Otto Epamer, Leipzig und Berlin, 1881.
 47. Hitler, Adolf, *Mein kampf*, Zwei Bände in einem Band, Zentralverlag der NSDAP., Franz Eher Nachf., München, 1942.
 48. Zistler, R. *Svibanjski spis za godinu 1907*, Uprava „Slobodne riječi“, Knjigotisak Milivoja Majcena, Zagreb, 1907.
 49. Sforza, Carlo. *Gestalten und Gestalter des Heutigen Europa*, S. Fischer Verlag, Berlin, 1931.
 50. *Proračun uprave zemalja Bosne i Hercegovine za godinu 1913. sa obrazloženjima*, Bosansko-hercegovačka zemaljska štamparija, Sarajevo, 1912.
 51. Gavranović, dr. Fra Berislav. *Uspostava redovite katoličke hijerarhije u Bosni i Hercegovini 1881. godine*, Izdanje seminara za opću historiju novoga vijeka Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, Beograd, 1935.
 52. *Agrarni propisi za Bosnu i Hercegovinu uz dodatak nekih najvažnijih agrarnih običaja*, sabrao Agrarius, Naklada knjižare Daniela A. Kajona, Sarajevo, 1911.
 53. Balagija, I. Abduselam. *Uloga vakufa u verskom i svetovnom prosvjećivanju naših Muslimana*, Štamparija Drag, Gregorića, Strahinjica bana 75, Beograd, 1933.
 54. Prelog, dr. Milan. *Povijest Bosne u doba osmanlijske vladе, I dio (1463-1739)*, Naklada J. Studničke i druga, Sarajevo
 55. Prelog, dr. Milan. *Povijest Bosne u doba osmanlijske vladе, II dio (1739-1878)*, Naklada J. Studničke i druga, Sarajevo
 56. Rački, dr. Franjo. *Borba južnih Slovena za državnu neodvisnost Bogumili i Paterni*, Srpska kraljevska akademija, posebna izdanja, knjiga LXXXVII, društveni i istorijski spisi knjiga 38, Grafički umetnički zavod „Planeta“, Beograd, 1931.
 57. Ćorović, Vladimir. *Kralj Tvrtko I Kotromanić*, Srpska kraljevska akademija, Posebna izdanja, knjiga LVI, društveni i istorijski spisi knjiga 22, Grafički zavod „Makarije“ a.d., Beograd, 1925.
 58. Jelenić, dr. Fra Julijan. *Kultura i bosanski franjevci*, I svezak, Prva hrvatska tiskara, Kramarić i M. Raguz, Sarajevo 1912.
 59. Kolarić, Vladiola i Bernolak, Severyn. *Iz povijesti Bosne i Hercegovine*, svezak II, Provala Kleta, Naklada Zavod Adrija, Beč-Zagreb-Lipko, 1913.
 60. Patscha, dr. Karlo. *Bosna i Hercegovina u rimsko doba*, predavanje Karla Patscha, autorizovani prevod Nikole Vidakovića, Knjižara J. Studničke i dr., Sarajevo, 1912.
 61. Bašagić, dr. Safvet beg. *Bošnjaci i Hercegovci u islamskoj književnosti*, Zemaljska štamparija, Sarajevo, 1912.
 62. Truhelka, dr. Ćiro. *Kulturne prilike Bosne i Hercegovine u prehistoričko doba*, Nakladom bos.-herc. Zemaljskog muzeja, Sarajevo, 1914.
 63. Gaković, Petar. *Prilozi za istoriju i etnografiju Bosne*, Islamska dionička štamparija, Sarajevo, 1933.
 64. Mladenović, Paskal-Zelinjac. *Iz prošlosti bosanske, Istorija Bosne i Hercegovine do pada kraljevstva 1463. godine*, Naklada Srpske dioničarske štamparije, Sarajevo, 1907.
 65. Mandić, dr. Mihovil. *Zemljopisni i statistički pregled Bosne i Hercegovine*, Naklada J. Studničke i druga, Sarajevo
 66. Dinić, J. Mihailo. *Prilozi za istoriju vatrenog oružja u Dubrovniku i susednim zemljama*, Srpska kraljevska akademija, glas CLXI, drugi razred, filozofsko-filološke, društvene i istoriske nauke 83, Beograd, 1934.
 67. Dinić, J. Mihailo. *Srebrenik kraj Srebrenice*, Srpska kraljevska akademija, glas CLXI, drugi razred, filozofsko-filološke, društvene i istoriske nauke 83, Beograd, 1934.
 68. *Poviest hrvatskih zemalja Bosne i Hercegovine*, Hrvatsko kulturno društvo Napredak posvećuje prvoj godišnjici obnove Nezavisne države Hrvatske
 69. Tomašić, Dinko. *Društveni razvitak Hrvata*, Hrvatska naklada, Zagreb, 1937.
 70. Vuletić, Vukasović Vid. *Car Dušan u Dubrovniku*, Srpska dubrovačka Štamparija, 1912.
 71. Đorđević, dr. Vladan. *Srbija i Turska (Jilzid-Porta-Fanar) 1894-1897*, Srpska kraljevska akademija, posebna izdanja, knjiga LXVIII, društveni i istorijski spisi, knjiga 26, Grafički zavod Makarije a.d., Beograd, 1928.
 72. Ivić, dr. Aleksa. *Spisi bečkih arhiva o Prvom srpskom ustanku*, knjiga III – godina 1806, Srpska kraljevska akademija, *Zbornik za istoriju, jezik i književnost srpskog naroda*, drugo

- odeljenje, knjiga XI, Izdanje Njegova veličanstva kralja Petra II, Subotica, 1937.
73. Novaković, Stojan. *Najnovija balkanska kriza i srpsko pitanje, beleške, razmišljanja, razgovori i politički članci iz 1908-1909.*, Štamparija Štampe St. M. Ivkovića i komp., Beograd, 1910.
 74. Nikolajević, J. Mil. *Srbija i njeni saveznici, događaji s jeseni 1915. godine*, Štamparija Saveza profesion. Zanatlijskih udruženja, Beograd, 1923.
 75. Pavlović, G. Živko. *Bitka na Kolubari, prvi deo, defanzivna bitka*, sveska 1, Štamparija Sv. Sava, Beograd, 1928.
 76. Šišić, Ferdo. *Ljetopis popa Dukljanina*, Srpska kraljevska akademija, posebna izdanja, knjiga LXVII, filozofski i filološki spisi, knjiga 18, Zaklada tiskare Narodnih novina, Beograd-Zagreb, 1928.
 77. Stojanović, Ljub. *Stare srpske povelje i pisma*, knjiga 1, *Dubrovnik i susedi njegovi*, drugi deo, Srpska kraljevska akademija, *Zbornik za istoriju, jezik i književnost srpskog naroda*, prvo odeljenje, knjiga XXIV, Srpska manastirska štamparija, Beograd-Sr. Karlovci, 1934.
 78. Stojanović, Ljub. *Stare srpske povelje i pisma*, knjiga 1, *Dubrovnik i susedi njegovi*, prvi deo, Srpska kraljevska akademija, *Zbornik za istoriju, jezik i književnost srpskog naroda*, prvo odeljenje, knjiga XXIV, Srpska manastirska štamparija, Beograd-Sr. Karlovci, 1929.
 79. Stanojević, dr. Stanoja. *Istorija srpskog naroda u srednjem veku*, I izbori historiografija, knjiga 1 o izborima, Srpska kraljevska akademija, posebna izdanja, knjiga CXXI, društveni i istorijski spisi, knjiga 49, Zadužbina Kamenka i Pavla, Beograd, 1937.
 80. Stojanović, Ljub. *Stari srpski rodoslovi i ljetopisi*, Srpska kraljevska akademija, *Zbornik za istoriju, jezik i književnost srpskog naroda*, prvo odeljenje, knjiga XVI, Srpska manastirska štamparija, Beograd-Sr. Karlovci, 1927.
 81. *Societe des anciens eleves et eleves de l'ecole libre Des sciences politiques annee 1912-1913*, Paris, 1913.
 82. Arjegyzek, Brunner I. L. es. Tarsa, *Technologiai arlapok*, Budapest, 1913-1914.
 83. *Vakufsko-mearifski saborski odbor u Sarajevu*, Proračuni vakufa Bosne i Hercegovine, I samostalni vakufi, II vakufska centralna zaklada za godinu 1913., Štamparija naroda, Sarajevo, 1913.
 84. *Oesterreichs Bürgermeister huldigen dem kaiser, 1848-1913*, Oesterreichischer Bürgermeister-Almanach, jubiläumus-widmung, 1913.
 85. *Bericht über die Verwaltung von Bosnien und der Hercegovina 1913.*, herausgegeben vom K.U.K. Gemeinsamen finanzministerium, Wien, 1914.
 86. *HOF und staats-nandbuch der Österreichische-ungarischen monarchie für das jahr 1916.*, Druck und verlag der K.K. HOF – und staatsdruckerei, Wien, 1916.
 87. Crnić, Rudolf. *Naše more, pomorska čitanka*, I knjiga, Tisak Nadbiskupske tiskare, Zagreb, 1925.
 88. Kej, Elen. *Enski pokret*, preveo Pejanović Đorđe, Izdanje I. Đ. Đurđevića, Beograd-Sarajevo, 1923.
 89. Gomperz, Theodor. *Griechische denker eine geschichte der antiken philosophie*, Zweiter band, verlag von veit & comp., Leipzig, 1903.
 90. Lorand, med.dr.A. *Inteligencija čovjeka i njeno usavršavanje*, preveo dr. Kosta Kondić, Izdanje I. Đ. Đurđevića, Beograd-Sarajevo, 1921.
 91. Šilović, dr. Josip. Uz saradnju dr. Stanka Franka, *Kazneno pravo, prema krivičnom zakonu od 27. 1. 1929. godine i zakonu o izvršivanju kazni lišenja slobode od 16. 2. 1929.*, I opći dio, Jugoslavenske štampe d.d., Zagreb, 1929.
 92. Kostadin. *Carigradska patrijaršija i pravoslavlje u evropskoj Turskoj*, državna štamparija Kraljevine Srbije, Beograd, 1895.
 93. Ruso, Žan Žak. *Emil ili o vaspitanju (1762)*, preveo Dušan Tamindžić, Knjižarnica Rajkovića i Ćukovića, Beograd, 1927.
 94. Morus, Thomas. *Utopija ili najbolja država*; EOS Beletra, Beograd, 1938.
 95. Erdeljanović, dr. Jovan. *O počecima vere i o drugim etnološkim problemima*, Srpska kraljevska akademija, posebna izdanja, knjiga CXXIV, Filozofski i filološki spisi, knjiga 33, Štamparija Slovo, Beograd, 1938.
 96. Basariček, Stjepan. *Napredak naučno-pedagoška smotra*, izdaje Hrvatski pedagoško-književni zbor, Tisak C. Albrechta, Zagreb, 1908.
 97. Velikanović, Isa. *Otmica, pjesma u šest pjevanja*, Naklada Matice hrvatske, Zagreb, 1901.
 98. Bjelevac, A-Hifzi. *Na kraju*, Izdanje Novog vijeka, Sarajevo, 1921.
 99. Sofronić, Radivoj. *Ironija*, Knjižara Sofronić i sinovi, Bijeljina, 1926.
 100. Cvetić, Miloš. *Dušan, tragedija u pet činova*, Štamparija Kraljevine Srbije, Beograd, 1889.
 101. Matavulj, Sima. *Nove pripovijetke iz raznih krajeva*, Prva srpska knjižara V. Radovića,

Mostar, 1893.

102. Sandić, Aleksandar. *Dva nevena cveta, na dva groba svetla, na zadušnicu jesenje, godine 1897.*, Štamparija braće M. Popovića, Novi Sad, 1897.

103. Nestorović, V. Pav. *Srpska gramatičica po novom programu za IV razred osnovne škole*, Štamparija Pere Todorovića, Beograd, 1894.

104. Nedić, Martin Tolišanin. *Poraz Bašah, a zavedenje Nizama u Bosni*, u šest pjevanja, Tiskarna M. Taiža, Pečuh, 1884.

105. Milaković, Josip. *Naša pjesma*, antologija hrvatskoj mladeži, Tisak J. Schnurmachera, D. Tuzla, 1903.

106. *Šerihul lekaje* (skup pravnih normi u Islamu) u rukopisu na staroosmanskom jeziku.

2. Opis dobra

Arhivska građa koju posjeduje Arhiv Tuzlanskog kantona sistematizirana je po grupama:

1. Tijela javne uprave;
2. Pravosuđe;
3. Obrazovanje, znanost i kultura;
4. Privreda;
5. Društveno-političke organizacije, društva i udruge;
6. Vjerske organizacije;
7. Zbirke;
8. Lične i obiteljske zbirke.

Zbirke

1. Orijentalna zbirka (1645.–1911.)

Sign. OZ

Orijentalna zbirka je nastala otkupom dokumenata, darovima i fotokopiranjem originala iz Orijentalnog instituta Sarajevo i Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti Zagreb, koji su sakupljeni i obrađeni u Arhivu, uglavnom, u periodu od 1954. do 1972. godine. Najstariji dokument datira iz 1645. godine, a svi se odnose na područje sjeveroistočne Bosne. Mnogi dokumenti su obrađeni i prezentirani u stručnim časopisima zahvaljujući arhivisti-orijentalisti Šabanu Hodžiću. Godine 1980. zbirka je sređena prema vrsti dokumenata tako da postoji 8 inventarnih knjiga i to: rješenja šerijatskih sudova, vakufname, kupoprodajni ugovori, tapije, berati, fermari, bujruđije, sidžili, razni rukopisi, pisma, pozivi, čestitke, fotokopije i štampane knjige i brošure.

Zbirku su formirale razne organizacije, ustanove i pojedinci. Građa je djelomično sačuvana i sređena. Vremenski period 1645.–1911. Ima 8 knjiga analitičkog inventara – 390 inventarnih jedinica (po vrsti dokumenta). Dokumenti su mikrofilmovani.

2. Radnički pokret i narodnooslobodilačka borba u sjeveroistočnoj Bosni (1920.–1945.)

Sign. RPNBSB Z

U želji da se što cjelovitije obradi povijest radničkog pokreta tuzlanskog basena, sreske društveno-političke organizacije su, preko Povjerenstvo za hronike, prikupljale građu iz perioda 1878.–1945. godine. Sreska Povjerenstvo za hronike je veliki dio istraživačkog rada povjerilo tuzlanskom revolucionaru i publicisti Milanu Gavriću, koji je prikupio, sredio i razgraničio građu u 19 ukoričenih svezaka. Godine 1963. Arhiv grada Tuzle je istu preuzeo od Povjerenstva za hronike. Tako je zbirka nastala prikupljanjem originala, prepisa i kserokopija dokumenata koji su se nalazili u Arhivu CK SKJ Beograd, Vojnoistorijskom institutu Beograd, Arhivu BiH Sarajevo, Arhivu CK SKBiH Sarajevo, Muzeju revolucije Sarajevo, Institutu za radnički pokret Sarajevo, Muzeju istočne Bosne Tuzla itd., a rad na daljnjem prikupljanju ove građe predstavlja jedan od važnih zadataka ove ustanove. Građa je razvrstana u 75 serija (jedinica) i sadrži dokumente koji se odnose na radnički pokret, KPJ, omladinski pokret, masovne društvene organizacije, narodnooslobodilačke odbore, sudove NDH, Ustašku nadzornu službu (UNS), zatvore i logore, Gradsko poglavarstvo Tuzla, sjećanja, pisma, proglase, ustašku i četničku štampu, letke, vojne formacije NOVJ, četničke formacije, ustaške formacije, njemačke jedinice i slično.

Zbirku su formirale razne organizacije, ustanove i pojedinci. Vremenski period 1920.–1945. Kutija 107, dokumenata 8368, svezaka 19. Ima analitički inventar („Radnički pokret i NOB”).

3. Mikroteka (1941.–1945.)

Sign. MT Z

Mikroteka Arhiva predstavlja dio građe Radničkog pokreta i NOB-a, a čine je mikrofilmovi dokumenata Vojnoistorijskog instituta Beograd koji se odnose na teritoriju Tuzle i okoline iz vremena Drugog svjetskog rata. To su mikrofilmovi dokumenata: Trećeg korpusa NOVJ,

raznih jedinica NOVJ, zaplijenjene četničke arhive i ustaške nadzorne službe (UNS). Mikrofilmovi četničke arhive sadrže 1233 mikrosnimka, a odnose se na: Četnička arhiva (95 mikrosnimaka), Srbijanski korpus (39 mikrosnimaka), Ozrenski korpus (27 mikrosnimaka), Majevički korpus (62 mikrosnimka), Istaknuti dio štaba Vrhovne komande Jugoslovenske vojske u otadžbini za Sandžak, Crnu Goru i Bosnu i Hercegovinu (32 mikrosnimka), Drinski korpus (47 mikrosnimaka), Trebavski odred (22 mikrosnimka), Vrhovna komanda (59 mikrosnimaka), Istaknuti dio Vrhovne komande (86 mikrosnimaka) Ustaška nadzorna služba (764 mikrosnimka). Mikrosnimke se pretežno odnose na vojne operacije, izvještaje, naređenja, povlačenja jedinica, letke, proglose itd.

Zbirku su formirale razne organizacije, komande vojnih jedinica i pojedinci. Vremenski period 1941.–1945. Mikrofilmova 17, mikrosnimaka 1233. Uvedeno u knjigu analitičkog inventara „Radnički pokret i NOB”.

4. Zločin u Srebrenici 1943. godine (1943.–1947.)

Sign. ZUS Z

Zbirka dokumenata o zločinu u Srebrenici 1943. godine je uvedena kao posebna jedinica (serija) u inventarnu knjigu Radnički pokret i NOB. Ovu zbirku čine fotokopije, jer se originalna građa o ovom zločinu nalazi u Arhivu BiH Sarajevo (u okviru fonda Zemaljske komisije za utvrđivanje ratnih zločina okupatora i njegovih pomagača). Građu čine sudski spisi Trećeg zbornog područja NDH u Sarajevu povodom istrage o izvršenom zločinu u Srebrenici i okolnim selima nad srpskim stanovništvom od strane ustaškog poručnika Kurelac Josipa i njegove jedinice. Manji broj dokumenata odnosi se na istragu Gradske komisije Srebrenica za utvrđivanje ratnih zločina okupatora i njegovih pomagača poslije rata.

Zbirku su formirali: Sud Trećeg zbornog područja NDH Sarajevo, Gradska komisija Srebrenica za utvrđivanje ratnih zločina okupatora i njegovih pomagača. Vremenski period 1943.–1947. Dokumenta 121 (fotokopija), mikrofilm 1. Uvedeno u knjigu analitičkog inventara „Radnički pokret i NOB”.

5. Gradsko poglavarstvo Tuzla (1941.–1944.)

Sign. GPT Z

Gradsko poglavarstvo u Tuzli je od 1941. godine, stvaranjem NDH, u svom djelokrugu rada imalo sve upravne poslove na teritoriji Tuzle. Djelovalo je u sastavu organa Velike župe “Usora i Soli”. Dokumenti se odnose na rad “Povjerenstva za ponovu” koje se bavilo pitanjima konfiskacija jevrejske i srpske imovine kao i postupak sa imovinom jevrejskih porodica odvedenih u logor. Za svoj rad ovo Povjerenstvo je bilo odgovorno Glavnoj riznici u Zagrebu. Gradsko poglavarstvo u Tuzli je prestalo sa radom oslobođenjem Tuzle od strane jedinica NOVJ 1944. godine.

Zbirku je formiralo Gradsko poglavarstvo Tuzla. Građa nije potpuna, dobro je sačuvana i sređena. Vremenski period 1941.–1944. Fascikli 2. Uvedena u analitičku knjigu inventara „Radnički pokret i NOB”.

6. Gradsko poglavarstvo Brčko (1911.–1945.)

Sign. GPB Z

Austrougarskom okupacijom Bosne i Hercegovine, 1878. godine, gradska poglavarstva su bila upravna vlast u gradskim centrima. Nastankom Kraljevine SHS ostala je ista teritorijalno-upravna podjela samo sa novim nazivima, a Gradsko poglavarstvo Brčko je zadržalo ranije kompetencije, ali pod novim nazivom Opštinsko poglavarstvo Brčko. Ovakvo stanje se nije promijenilo sve do kraja narodnooslobodilačkog rata kada, formiranjem nove vlasti, sve kompetencije Opštinskog poglavarstva preuzima Opštinski narodni odbor Brčko. Zbirku čine dokumenti koji se odnose na personalnu upravu, prijedloge cjenovnika, planiranje proračuna, police osiguranja i sl.

Zbirku je formiralo Gradsko poglavarstvo Brčko. Građa nije potpuna, dobro je sačuvana i sređena. Vremenski period 1911.–1945. Kutija 5. Ima analitički popis.

7. Fotografije (1873.–1995.)

Sign. FTG Z

Zbirka fotografija je nastala, uglavnom, otkupom, poklonima, presnimavanjem, izdvajanjem iz preuzetih fondova i slično. Razvrstana je na serije: Stara Tuzla, Radnički pokret tuzlanskog basena, NOR, Nova Tuzla, Slijeganje tla, Političke manifestacije, Industrija, Poljoprivreda, Građevinarstvo, Zanatstvo, Kultura, Školstvo i narodno prosvjećivanje, Prirodne ljepote i turizam, Sport, Ugostiteljstvo, Radnička samouprava, Narodno pozorište, Pionirsko pozorište, Sa izgradnje pruge „Brčko-Banovići,” Tito u posjeti sjeveroistočnoj Bosni, Albumi boraca poginulih u toku rata sa tuzlanskog teritorija i Tito-vojskovođa i strateg revolucije – građanin svijeta itd.

Posebnu seriju ove Zbirke čini 636 fotografija pod nazivom „Ratna 1992.–1995. godina” za koje je urađen analitički popis i imenski i tematski registar.

Zbirku su formirale razne organizacije, ustanove i pojedinci. Fotografije su djelomično oštećene. Vremenski period 1873.–1995. Fotografija 3665 i 636 – ratni period. Ima analitički inventar, popis, imenski i tematski registar.

8. Stara štampa, Plakati, Dionice i obveznice (1912.–1983.)

Sign. SŠPDIO Z

Zbirka je nastala 1986. godine izdvajanjem građe iz raznih fondova, prilikom njihove obrade, te otkupom i poklonima tako da se i dalje dopunjuje. Zbirku čini: Stara štampa (34 broja), Plakati, parole i proglesi (68 inventarnih brojeva) i Dionice i obveznice koje datiraju između dva rata (9 inventarnih jedinica – izdate u Bijeljini i Beogradu).

Zbirku su formirale razne organizacije i ustanove, banke, dioničarska društva i pojedinci. Vremenski period 1912.–1983. Fascikle 3. Ima analitički popis.

9. Generalni štrajk rudara Bosne i Hercegovine i Husinska buna 1920. godine

Sign. GŠRBiHIB Z

Zbirka je nastala 1979. godine sa ciljem da se prikupi građa o generalnom štrajku rudara BiH i Husinskoj buni 1920. godine radi izdavanja Zbornika dokumenata. Prikupljenu građu čine originali, fotokopije, prepisi i fotografije, a potječe iz Arhiva Bosne i Hercegovine, Arhiva CKSKJ Beograd, Arhiva Vojnoistorijskog instituta Beograd, Instituta za istoriju Sarajevo, Muzeja revolucije Sarajevo, Arhiva TK i Muzeja istočne Bosne. Sva građa je podijeljena na 8 serija: Socijalno-ekonomski položaj rudara u BiH 1919.–1920. godine, Rudarski pokret prije generalnog štrajka, Generalni štrajk rudara BiH, Represalije vlasti protiv štrajkača, Komunistička partija i savez rudarskih radnika BiH u borbi za prava rudara, Sudski proces tuzlanskim rudarima 1922. godine i Internacionalna proleterska akcija za oslobađanje Jure Keroševića od smrtne kazne.

Zbirku su formirale: Zemaljska vlada BiH Sarajevo – Ministarstvo socijalne politike, Načelstvo Okruga Sarajevo i druge ustanove i pojedinci. Vremenski period 1919.–1923. Fascikli 3. Ima sumarni popis.

Osobne i obiteljske zbirke

10. Trgovačka kuća Nikole Pavlovića Brčko (1840.–1865.)

Sign. TKNPB Z

Trgovačka kuća Pavlovića je jedna od najstarijih u sjeveroistočnoj Bosni. Egzistirala je u XIX. stoljeću, a iz nje potječe i poznati trgovac Nikola Pavlović. Arhivu Tuzla je predata jedna knjiga pisana mastilom i rukom, a u njoj se nalaze zanimljivi podaci o poslovanju i dobavljanju robe sa nekim značajkama o pojedinim mušterijama.

Zbirku je formirao Nikola Pavlović iz Brčkog. Građa nije potpuna jer je predata samo jedna knjiga. Vremenski period 1840.–1865. Knjiga 1.

11. Jovan R. Đukić (1890.–1891.)

Sign. JRĐ Z

Jovan Đukić, trgovac, potječe iz poznate tuzlanske trgovačke obitelji. Živio je u drugoj polovici XIX. i početkom XX. stoljeća. Arhivu Tuzla su predate samo dvije knjige ovog uglednog trgovca.

Zbirku je formirao Jovan R. Đukić. Građa nije potpuna jer sadrži 2 knjige. Vremenski period 1890.–1891. Knjiga 2.

12. Obitelj Vučkovački (1916.–1952.)

Sign. PV Z

Zlata i Dušan Vučkovački, kulturni i prosvjetni radnici, živjeli su jedno vrijeme u Tuzli, a potom su se preselili u Zagreb gdje su i umrli. Budući da nisu imali pravnog nasljednika, svu zaostavštinu je preuzeo Crveni križ iz Zagreba. Nakon uvida u građu, po odobrenju Crvenog križa, Arhiv Tuzla je, zbog kulturne dimenzije njihove djelatnosti, 1986. godine preuzeo jedan dio koji sadrži ličnu dokumentaciju, albume, fotografije, razglednice, isječke iz novina i knjige.

Zbirku je formirala Obitelj Vučkovački. Vremenski period 1916.–1952. Dokumenta 14, knjiga 36, fotografija 97, razglednica 1, isječaka iz novina 3. Ima popis uz primopredajni zapisnik.

Pravosuđe

13. Kotarski sud Tuzla (1884.–1943.)

Sign. KST

Naredbom o ustrojstvu i djelokrugu kotarskih ureda i okružnih oblasti u BiH, Zemaljska vlada, 1882. godine, osniva kotarske urede i okružne oblasti. Kotarski uredi su vršili upravne, financijske i pravosudne poslove, pa su imali zvanje kotarskih sudova. Kotarski ured je bio podređen okružnoj oblasti. Na čelu ureda bio je kotarski predstojnik ili njegov zamjenik, a svi

drugi službenici su im bili podređeni. Osim toga što su bili na čelu, oni su vodili i nadgledali ukupno poslovanje ureda i za to bili neposredno odgovorni nadležnoj oblasti. Naredbom Zemaljske vlade BiH, od 1906. godine, umjesto kotarskih ureda, kao sudova (za poslove pravosuđa) i kotarskih ureda kao gruntovničkih oblasti, nastaju samostalni kotarski sudovi. Kotarskim sudom upravljao je kotarski sudac, koji je vršio sve poslove, osim šerijatskih. Neposredni službeni nadzor nad kotarskim sudovima vršili su okružni sudovi i njihovi predsjednici. Godine 1929., na osnovu Zakona o uređenju redovnih sudova u Kraljevini SHS, kotarski sudovi se pretvaraju u sreske sudove zadržavajući dotadašnju teritorijalnu nadležnost. Na osnovu Zakonske odredbe Ministarstva pravosuđa NDH o izricanju sudova i sudaca i upotrebi čistog hrvatskog jezika kod sudova, od 18. IV. 1941. godine, do tada redovni sudovi, sreski, okružni i apelacioni sud dobijaju nazive kotarski sud, sudbeni stol i banski stol. Po ovoj zakonskoj odredbi, svi suci i stranke, usmeno i pismeno, moraju upotrebljavati „čisti“ hrvatski jezik.

Građa sadrži sudske spise koji se odnose na građanske, starateljske, ostavinske i krivične parnice i ovrhe.

Zbirku je formirao Kotarski sud Tuzla. Građa nije potpuna, dobro je sačuvana i registraturski sređena. Vremenski period 1884.–1943. Kutija 96, knjiga 5. Ima sumarni inventar.

14. Kotarski šerijatski sud Tuzla (1899.–1941.)

Sign. KŠST

Osnivanjem kotarskih ureda, kao sudova, 1882. godine postoji i kotarski ured kao šerijatski sud čiji su poslovi bili vezani za šerijatsko pravo. Naredbom Zemaljske vlade za BiH 1906. godine, poslove kotarskog ureda, kao šerijatskog suda, obavlja odjel kotarskog suda pod nazivom Kotarski šerijatski sud. U nadležnost ovog suda spadali su poslovi vezani za šerijatsko pravo (predmeti bračnog prava muslimana, raspravljanje i dioba zaostavština, prava naslijeđa, postavljanje staratelja maloljetnicima, proglašenja umrlih itd.). Ovaj sud je ujedno bio ovlašten da može ovjeravati potpise muslimana na svim ispravama. O šerijatskim stvarima odlučuje po činu najstariji šerijatski sudac. Kada su 1929. godine, na osnovu Zakona o uređenju sudova u Kraljevini SHS, kotarski sudovi promijenili naziv u sreske sudove, tada je Kotarski šerijatski sud postao odjel Sreskog suda i dobio naziv Sreski šerijatski sud. U vrijeme NDH, 1941. godine, na prijedlog Ministarstva pravosuđa i bogoštovlja, donesena je Zakonska odredba o izmjeni Zakona o uređenju šerijatskih sudova i o šerijatskim sucima od 1929. godine, po kojoj, ovo Ministarstvo, kod svakog suda, na čijem se području zbog broja muslimana za to ukaže potreba, osniva Kotarski šerijatski sud kao posebni odjel Kotarskog suda. Za područja kod kojih ovaj posebni odjel ne bude osnovao, Ministarstvo će svojom naredbom odrediti kojim kotarskim šerijatskim sudovima će ta područja pripadati.

Građa sadrži sudske spise koji se odnose na ostavinske i bračne parnice, alimentacije i akte Kotarskog ureda kao suda.

Zbirku je formirao Kotarski šerijatski sud Tuzla. Građa nije potpuna, dobro je sačuvana i registraturski sređena. Vremenski period 1899.–1941. Kutija 10, knjiga 2. Ima sumarni inventar.

15. Sreski sud Tuzla (1920.–1941.)

Sign. SST

Na osnovu Zakona o uređenju redovnih sudova u Kraljevini SHS od 1929. godine, Kotarski sud je dobio naziv Sreski sud, zadržavajući dotadašnju teritorijalnu nadležnost („Sl. novine Kraljevine SHS” br. 20-X od 25. siječnja 1929. godine). Sreskim sudom je upravljao starješina suda, a sudsku vlast je vršio sudija pojedinac. Ovaj sud je vršio sudsku vlast u prvom stupnju: građanskim parnicama, trgovačkim i mjeničnim predmetima, vanparničnim predmetima i predmetima izvršenja, vodi zemljišne (baštinske, hipotekarne) knjige i rješava pitanje zemljišnih stvari. Protiv odluke Sreskog suda, u drugom stupnju, odlučuje Okružni sud, a u trećem stupnju Kasacioni sud. Zakonskom odredbom Ministarstva pravosuđa NDH o izricanju sudova i sudaca i upotrebi čistog hrvatskog jezika kod sudova od 18. IV. 1941. godine, dotadašnji nazivi sreski, okružni i apelacioni sud se mijenjaju i dobijaju nazive: kotarski sud, sudbeni stol i banski stol. Tako je Sreski sud u Tuzli, na osnovu ove zakonske odredbe, prestao sa radom.

Predsjedništvo NRBiH donijelo je 1946. godine Zakon o ukidanju šerijatskih sudova na području NRBiH kojim su ukinuti svi sreski šerijatski sudovi i Vrhovni šerijatski sud pri Vrhovnom sudu BiH, tako što će o svim predmetima raspravljati narodni sudovi. Sve spise, arhivu, upisnike, inventare i uredski pribor sreskih šerijatskih sudova preuče sreski sudovi, a nadležnosti Vrhovnog šerijatskog suda preuče Vrhovni sud BiH, s tim da se sidžili i vjerske knjige predaju Ministarstvu pravosuđa NRBiH („Sl. list NRBiH” broj 10/46 i 12/46).

Građa se odnosi na građanske, kaznene, ostavinske i starateljske parnice, ovrhe, naplate poreza i sudska osiguranja.

Zbirku je formirao Sreski sud Tuzla. Građa nije potpuna, dobro je sačuvana i registraturski sređena. Vremenski period 1920.–1941. Kutija 93, knjiga 4. Ima sumarni inventar.

16. Sreski šerijatski sud Tuzla (1920.–1945.)

Sign. SŠST

Na osnovu Zakona o uređenju šerijatskih sudova i o šerijatskim sudijama u Kraljevini SHS, u porodičnim i nasljednim predmetima muslimana, kao i u predmetima islamskih vakufa, sudsku vlast, u prvom stupnju, vrše posebni odjeli sreskih sudova koji nose naslov „Sreski šerijatski sud“, a u drugom i posljednjem stupnju, posebni odjeli apelacionih sudova koji nose naslov „Vrhovni šerijatski sud („Sl. novine Kraljevine SHS“ br. 73-XXIX od 28. ožujka 1929. godine). Tako je u Tuzli počeo sa radom Sreski šerijatski sud Tuzla. Mjesna nadležnost Vrhovnog šerijatskog suda u Sarajevu obuhvatala je područja okružnih sudova u Banjaluci, Bihaću, Mostaru, Sarajevu, Travniku i Tuzli. Pomenutim Zakonom, posebni odjel, kao sreski šerijatski sud, postaviće se kod svakog sreskog suda na čijem području živi najmanje 5000 muslimana. Kod porodičnih i nasljednih predmeta muslimana, kao i predmeta islamskog vakufa, sudsku vlast u prvom stupnju je vršio posebni odjel sreskog suda pod nazivom Sreski šerijatski sud, a u drugom i posljednjem stupnju, sudsku vlast su vršili posebni odjeli apelacionih sudova pod nazivom Vrhovni šerijatski sud čija je mjesna nadležnost obuhvaćala područje okružnih sudova. Sudsku vlast u Sreskom šerijatskom sudu vršio je šerijatski sudac pojedinac. Starješina Sreskog suda je, pored vođenja prepiske u administrativnim predmetima za Sreski šerijatski sud, vodio i nadzor nad cjelokupnim radom i osobljem ovog posebnog odjela. Interesantno je da je starješina Sreskog suda mogao ovom odjelu narediti obavljanje poslova koji nisu u nadležnosti Sreskog šerijatskog suda. Proglašenjem Zakonske odredbe o izricanju osuda, nazivima sudova i sudaca i upotrebi čistog hrvatskog jezika kod sudova iz 1941. godine, nazivi, do tada redovnih sudova, sreski, okružni i apelacioni sud se mijenjaju u nazive kotarski sud, sudbeni stol i banski stol.

Građa sadrži ostavinske parnice i popis spisa urudžbenog zapisnika.

Zbirku je formirao Sreski šerijatski sud Tuzla. Građa nije potpuna, dobro je sačuvana i registraturski sređena. Vremenski period 1920.–1945. Kutija 20, knjiga 2. Ima sumarni inventar.

Prosvjeta, znanost i kultura

17. Narodna osnovna škola Kreka (1897.–1950.)

Sign. NOŠK

Osnovna škola u Kreki osnovana je 1897. godine. Nastava je u školi realizirana na srpskohrvatskom i njemačkom jeziku. Postojala su posebna odjeljenja za djevojčice i za dječake. Nastavu na njemačkom jeziku, uglavnom, su pohađala djeca doseljenika iz monarhije kojima je to i bio maternji jezik. Kasnije su se ta djeca monarhije prebacivala u tzv. bosanska odjeljenja da bi što bolje savladala srpskohrvatski jezik radi daljeg školovanja u trgovačkoj školi ili u gimnaziji. Narodno vijeće Kraljevine SHS je, Odredbom broj 13.680 od 29. XII. 1918. godine, ukinulo dvojezičnu nastavu u cijeloj zemlji, tako da je u ovoj školi prestalo izvođenje nastave na njemačkom jeziku.

Narodna osnovna škola u Kreki 1922. godine dobija naziv Mješovita narodna osnovna škola u Tuzli – Kreka, u kojoj su se školovala i muška i ženska djeca svih konfesija. Tijekom rata, nastava je povremeno prekidana zbog popravki oštećene zgrade, raznih epidemija kao i zauzeća zgrade radi smještaja neprijateljske vojske. U poslijeratnom periodu ova škola je postigla značajne rezultate na opismenjavanju stanovništva. U osmogodišnju školu izrasla je 1954. godine kada su, reorganizacijom, od jednog školskog kolektiva nastala dva i to: Treća niža realna gimnazija u Kreki i Treća narodna osnovna škola Kreka. Od školske 1956./57. godine ove škole ponovo rade kao jedinstvena Peta osmogodišnja škola u Kreki sve do 1959. godine kada ova škola dobija naziv Osmogodišnja škola „Franjo Rezač“.

Zbirku je formirala Narodna osnovna škola Kreka. Građa nije potpuna i dobro je sačuvana. Vremenski period 1897.–1950. Kutija 6, knjiga 2. Ima sumarni inventar.

18. Državna realna gimnazija Tuzla (1899.–1968.)

Sign. DRGT

Na inicijativu Gradskog vijeća u Tuzli, 1899. godine otvorena je Velika gimnazija. Prve školske godine otvorena su dva odjeljenja prvog razreda, a već školske 1906./07. godine, Gimnazija je imala svih osam odjeljenja. Pohađali su je učenici koji su završili četiri razreda osnovne škole, uz obavezno polaganje prijemnog ispita iz matematike, vjeronauke i maternjeg jezika. Godine 1941. Realnoj gimnaziji u Tuzli (osam razreda) pripadaju Gračanica, Kladanj, Tuzla i

Vlasenica i općine koje ne pripadaju području sarajevskih gimnazija: Zvornik, Doboje, Maglaj i Tešanj za razrede kojih nema u Derventi („Službeni glasnik Ministarstva nastave NDH” 1941. godina). Tijekom svoga postojanja, do 1944. godine, Gimnazija je imala prekide u radu zbog ratnih prilika i sve manjeg broja učenika, kada je, uprkos mnogobrojnim teškoćama, počela sa radom kao Državna realna gimnazija Tuzla. Prema Uputstvima Ministarstva prosvjete, 1945. godine organizirana su dva gimnazijska tečaja za generacije koje se zbog ratnih prilika nisu mogle redovno školovati.

Zbirku je formirala Državna realna gimnazija Tuzla. Građa nije potpuna i dobro je sačuvana. Sadrži 71 dokumenat (fotokopije) vezan za Realnu gimnaziju Tuzla (1941.–1945). Vremenski period 1899.–1968. Kutija 67, knjiga 178. Ima sumarni inventar.

19. Behrambegova medresa Tuzla (1921.–1948.)

Sign. BMT

Još u XVII. stoljeću pominje se Medresa u Tuzli pod nazivom Behrambegova medresa. Izdržavana je od Vakufa Behrambegove džamije. Imala je karakter srednje stručne vjerske škole (za stanovništvo islamske vjeroispovijesti) koja svojim učenicima, pored opće naobrazbe, daje obrazovanje u duhu islama i priprema ih za eventualni poziv imama, hatiba, mualima, odnosno poučavanje u vjeri.

Zgrada Medrese je 1871. godine izgorjela u požaru, ali je 1896. godine sazidana nova. Pošto je Medresa bila pod starateljstvom Ulema - medžlisa u Sarajevu, isti je vršio postavljanje upravitelja i svih ostalih nastavnika, a propise o prijemu učenika, vremenu učenja, nastavnom programu i sl. donosio je u sporazumu sa Vakufsko-mearifskim saborom.

Od 1914. do 1921. godine, Medresa nije radila. Reformom nastave, 1929. godine Medresa je izgubila karakter čisto vjerske škole, jer su se i u njoj počeli izučavati općeobrazovni predmeti, a 1933. godine, Uredbom o rangu stručnih škola prema srednjoj školi i fakultetima („Sl. novine Kraljevine Jugoslavije” broj 104-XXX/33), nereformirane medrese i sve medrese na pređašnjoj teritoriji Bosne i Hercegovine, odgovaraju spremi od dva razreda srednje škole. Tijekom rata, osim 1941./42. godine, Medresa je nastavila sa radom u prostorijama Jalskog mekteba, jer je u njenim prostorijama bila smještena njemačka vojska. Nakon završetka rata, Medresa je ukinuta rješenjem Gradskog narodnog odbora Tuzla 1949. godine.

Zbirku je formirala Behrambegova medresa Tuzla. Građa nije potpuna, dobro je sačuvana i sređena. Vremenski period 1921.–1948. Kutija 4, knjiga 5. Ima sumarni inventar.

20. Industrijska škola Tuzla (1926.–1956.)

Sign. IŠT

U Tuzli je 1926. godine, odlukom Ministarstva trgovine i industrije Kraljevine SHS, osnovana Stručna zanatska škola pri Srednjoj tehničkoj školi. Školovanje je trajalo četiri godine, a školu su mogli pohađati učenici mlađi od 14 godina sa dva razreda gimnazije ili građanske škole. U školi se osposobljavao kvalifikovani zanatski kadar koji je bio potreban industrijskom tuzlanskom bazenu. Praktična nastava se odvijala u bravarskoj, kovačkoj i mehaničarskoj radionici pod rukovodstvom stručnih zanatskih učitelja. Od 1932. godine, pri ovoj školi i pod njenim rukovodstvom, radila je Stručna produžna (šegrtska) škola. Godine 1934. Pravilnikom o nastavnim zavodima i stručnim školama, čija svjedočanstva daju pogodnosti o dokazivanju stručne spreme za zanatske radnje („Sl. novine Kraljevine Jugoslavije” broj 111-XXVIII /34), pominje se i Državna stručno-zanatska škola u Tuzli. U ovoj školi je otvoren elektromehaničarski, tokarski, automehaničarski odsjek i odsjek precizne mehanike. Ova škola je radila pod raznim nazivima: Državna muška obrtna škola, Muška zanatska škola, te Državna industrijska škola za preradu i obradu metala. Škole ovoga tipa su bile pod neposrednim rukovodstvom Ministarstva industrije NR BiH do 1950. godine, kada Vlada NR BiH donosi rješenje o prenosu industrijskih i tehničkih škola i industrijskih tehničkih tehnikuma u Sarajevu, Banjaluci i Tuzli, pod neposredno rukovodstvo Ministarstva prosvjete sa cjelokupnim osobljem, imovinom i budžetskim kreditima („Sl. list NR BiH” broj 40/50). Državna industrijska škola za preradu i obradu metala, 1960. godine, dobija naziv Škola sa praktičnom obukom.

Zbirku je formirala Industrijska škola Tuzla. Građa nije potpuna, dobro je sačuvana i nije sređena. Vremenski period 1926.–1960. Kutija 21, knjiga 90. Ima sumarni inventar.

21. Srpska pravoslavna crkveno-školska opština Donja Tuzla (1874.–1895.)

Sign. SPCŠODT

Crkveno-školske opštine, kao centri okupljanja srpskog naroda, postoje još od turskog perioda, a bile su strogo ograničene na vjersko djelovanje među svojim opštinarima. Za vrijeme austrougarske vladavine pretvorile su se u jak politički činilac, ali su, ipak, vlasti vršile imenovanje učitelja i kontrolu udžbenika. Borba za crkveno-školsku autonomiju, inicirana iz

Sarajeva i Mostara, prihvaćena je od svih crkveno-školskih opština u BiH koje aktivno učestvuju u svim akcijama za crkveno-školsku autonomiju. Građa sadrži dokumente o unutrašnjoj organizaciji opštine, njenom djelovanju i finansiranju, kulturnom i prosvjetnom životu srpskog naroda u Donjoj Tuzli, zapisnike sa sjednica, spiskove građana, molbe, ugovore i sl.

Zbirku je formirala Srpska pravoslavna crkveno-školska opština Donja Tuzla. Građa nije potpuna i dobro je sačuvana. Vremenski period 1874.–1895. Kutija 4, dokumenata 804. Ima analitički popis.

Privreda

22. Rudnik uglja „Kreka” u Tuzli (1885.–1962.)

Sign. RUKT

Rudnik uglja „Kreka” u Tuzli počeo je sa radom 1885. godine. Radio je za potrebe Solane u Tuzli i Fabrike sode u Lukavcu. Sve do 1895. godine radio je kao pogon Solane. Kasnije uslijed sve većeg interesa okupatora, otvarali su se novi kopovi i eksploatacija uglja se povećavala, a proizvodnja modernizirala. Rudnik nije bitnije prekidao rad u vrijeme ratova, a intenzivno je radio i u doba Kraljevine. Modernizaciju proizvodnje i proširenje kapaciteta Rudnik je doživio u novoj Jugoslaviji. Tijekom svoga rada Rudnik je prošao kroz različite samoupravne transformacije.

Zbirku je formirao Rudnik uglja „Kreka” u Tuzli. Građa je fragmentarno preuzeta, dobro je sačuvana i registraturski sređena. Vremenski period 1905.–1962. Kutija 18, fascikli 21, knjiga 34. Ima sumarni inventar.

23. Šumska uprava Kladanj (1926.–1941.)

Sign. ŠUK

Na osnovu Zakona o šumama, od 21. prosinca 1929. godine prestali su da važe ranije doneseni zakoni vezani za ovu oblast („Sl. novine Kraljevine Jugoslavije” br. 307-CXXXI/29). Kraljevska šumska uprava u Kladnju radila je od 1926. godine kao organ Kraljevske direkcije šuma u Sarajevu. Uredbom o organizaciji Ministarstva šuma i rudnika i područnih ustanova i o upravi državnim šumama i državnim rudarskim preduzećima, od 23. travnja 1936. godine („Sl. novine Kraljevine Jugoslavije” br. 99-XXI/36), osnovana je Direkcija šuma u Tuzli. Na osnovu ove Uredbe dat je rok za provedbu nove teritorijalne raspodjele svih direkcija šuma prema šumsko-privrednim i saobraćajnim prilikama, a upravljanje državnim šumama će se od šumarskih referenata sreskih načelstava prenijeti na šumske uprave koje će se postepeno osnivati. Ministarski savjet je usvojio i odobrio prijedlog ministra šuma i rudnika da u sastav Direkcije šuma u Tuzli uđu šumske uprave u Brčkom, Bijeljini, Tuzli, Zvorniku, Srebrenici, Vlasenici, Kladnju, Han-Pijesku, Olovu, Vožuću, Zavidovićima, Tesliću, Derventi i Gračanici („Sl. novine Kraljevine Jugoslavije” br. 174-XLII/36). Godine 1939. Ministarski savjet je, na osnovu Uredbe o organizaciji Ministarstva šuma i rudnika, usvojio i odobrio rješenje ministra šuma i rudnika o razgraničenju između Direkcije šuma u Sarajevu i Tuzli („Sl. novine Kraljevine Jugoslavije” br. 127-XLIII/39). Upravi šumskih dobara Kladanj pripadala je Šumska uprava Olovo sa katastarskim općinama Olovo, Musići, Krajšići, Kruševo, Berisalići, Petrovići, Gurdići, Drecelj, Slivne, Kriva Rijeka i Ponijerka i Šumska uprava Kladanj sa katastarskim općinama Kladanj, Vranovići, Brateljevići, Gojsalići, Ravne, Dole, Tuholj, Gojakovići, Kovačići, Mladovo-Olovci, Noćajevići, Stupari, Tarevo, Brloške, Prijanovići i Bijelo Polje. Građa sadrži molbe i rješenja o dodjeli uzurpiranog državnog zemljišta koje su odložene po katastarskim općinama.

Zbirku je formirala Šumska uprava Kladanj. Građa nije potpuna, preuzeta je od Direkcije šuma u Tuzli i dobro je sačuvana. Vremenski period 1926.–1941. Kutija 23, knjiga 4. Ima analitički popis.

24. Tvornica sode “SOLVAY” Lukavac (1899.–1910.)

Sign. TSSL

Građa nije potpuna, registraturski je sređena i dobro je sačuvana. Sadrži skice, planove i projekte. Vremenski period 1899.–1910. Kutija 2. Upisana je u sumarni inventar.

Društveno-političke organizacije, društva i udruge

25. Sresko učiteljsko društvo u Tuzli (1905. – 1934.)

Sign. SUDT

Na temelju građe koja se nalazi u dijelu ovoga fonda evidentno je slijedeće: Godine 1905. u zapisniku stoji naziv Učiteljsko društvo Okružja Donjo – Tuzlanskog – Donja Tuzla, dok zapisnici sa sastanaka odbora i redovnih i izvanrednih sjednica, održanih 1923. godine, u zaglavlju imaju naziv Sresko učiteljsko društvo. Godine 1933. pojavljuje se naziv Jugoslovensko učiteljsko udruženje – Sekcija za Drinsku banovinu u Sarajevu, a obraća se

dopisima svim sreskim društvima (evidentno je da je naziv sreski ostao u upotrebi, ali je udruženje zamijenjeno izrazom "društvo"). Ovo Udruženje (Društvo) je organizirano radilo na pitanjima stručnog rada i usavršavanja položaja u društvu, života, druženja i ostalog što je bilo zajedničko pozivu učitelja i narodnog prosvjetitelja, a surađivalo je i sa svim društvima i bilo u toku opštih zbivanja. Društvo je djelovalo preko tri temeljna tijela: Skupština, Upravni odbor i Nadzorni odbor.

Zbirku je formiralo Sresko učiteljsko društvo Tuzla. Građa nije potpuna i predstavlja samo jedan dio (20 inventarnih jedinica). Vremenski period 1905.–1934. Fascikla 1, knjiga 3. Ima analitički popis.

26. Srpsko pjevačko društvo „Njeguš” u Donjoj Tuzli (1886.–1941.)

Sign. SPDNDJT

Srpsko pjevačko društvo „Njeguš” osnovala je Srpska pravoslavna crkvenoškolska opština u Donjoj Tuzli 1886. godine pod nazivom “Donjotuzlansko pjevačko društvo”. To je bilo prvo pjevačko društvo u Bosni i Hercegovini. Tijekom svog rada, Društvo je uspješno radilo na njegovanju umjetničkog izvođenja crkvenih i svjetovnih pjesama. Pored muzičke, Društvo je imalo i dramsku sekciju. Imalo je kraće prekide u radu zbog ratnih zbivanja ili nedostatka kadra i materijalnih sredstava. Stvaranjem NDH, 10. travnja 1941. godine, rad Društva „Njeguš” je zabranjen, a njegova imovina konfiscirana. Najveći dio sačuvanih dokumenata odnosi se na 1937. godinu kada je Društvo slavilo 50-godišnjicu postojanja. Građa je preuzeta od advokata Steve Miličića koji je bio član Društva.

Zbirku je formiralo Srpsko pjevačko društvo „Njeguš” u Donjoj Tuzli. Građa nije potpuna, dobro je sačuvana i sređena. Vremenski period 1886.–1941. Kutija 2 (dokumenata i fotografija 108), knjiga 2. Ima analitički popis.

27. Dobrovoljno vatrogasno društvo Tuzla (1883.–1983.)

Sign. DVDT

Inicijativa i pripreme za osnivanje vatrogasnog društva u Tuzli potječu od 1879. godine, a zvanična godina osnivanja i potvrda Statuta Društva je 1883, kada je Visoka zemaljska vlada donijela rješenje (br. 4554/I od 13. ožujka 1883. godine). Zahvaljujući svojoj ulozi, DVD je u svim historijskim periodima bilo aktivno, pa čak i za vrijeme ratova nije prekidalo rad. U određenim vremenskim periodima, a sukladno političkim i administrativnim prilikama, Društvo je mijenjalo svoju strukturu. Prvi Vatrogasni savez BiH osnovan je 1926. godine u Brčkom, a 1927. godine, na Prvoj glavnoj skupštini, za sjedište Saveza određena je Tuzla. U sastavu Društva radile su i vatrogasne čete i industrijska vatrogasna društva (Fabrike sode, Kreke, Solane itd.).

Zbirku je formiralo Dobrovoljno vatrogasno društvo Tuzla. Građa nije potpuna, dobro je sačuvana i sređena. Vremenski period 1883. – 1983. Kutija 10, knjiga 12. Ima analitički inventar.

Vjerske organizacije

28. Odbor islamske vjerske zajednice Bijeljina (1864.–1962.)

Sign. OIVZB

Od Odbora Islamske vjerske zajednice Bijeljina, 1981. godine, preuzeta je veća količina građe kojoj je prijetila opasnost od uništenja. Prilikom sređivanja i obrade, utvrđeno je da je samo jedan dio građe koji je nastao u radu ovoga Odbora. Građa se sastoji od rodnih listova, odobrenja za ženidbu i udaju, vjenčanih listova, smrtovnica, prijava o rođenjima i smrti, ostavinskih rasprava, popisa djece za upise u mektebi iptidaije(1) u Bijeljini i Janji, popisa mladića za regrutovanje, podataka o izvršenom cijepljenju stanovništva, statističkih izvješća, proračuna i završnih računa vakufa, platnih lista vakufskih službenika, vjeroučitelja i imama - matičara u Bijeljini itd.

Zbirku je formirao Odbor islamske vjerske zajednice Bijeljina. Građa je nepotpuna i predstavlja samo dio poslova kojima se bavio ovaj Odbor. Vremenski period 1864.–1962. Kutija 7, knjiga 235. Ima analitički popis.

29. Vakufsko-mearifsko povjerenstvo Tuzla (1909.–1949.)

Sign. VMPT

Na temelju Naredbe Zemaljske vlade za BiH o postavljenju privremenih vakufskih Povjerenstvo u kotarima, 1884. godine, u svakom okružnom i kotarskom mjestu, postavljen je kotarski vakufski medžlis pod predsjedništvom kadije. Medžlis je imao zadatak da istražuje i vodi evidencije cijelog vakufskog imanja u kotaru, vrši nadzor nad svim džamijama i vakufskim zgradama, učestvuje pri izdavanju vakufskih zgrada pod zakup i da vrši nadzor nad vakufskim upraviteljima i ostalim vakufskim službenicima. Medžlisi su, kao tijela za informacije i posredovanja za upravu muhamedanskih vakufskih dobara, potčinjeni Vakufskoj komisiji u

Sarajevu. Uzimajući u obzir molbe i želje muhamedanskoga pučanstva, 1894. godine Zemaljska vlada za BiH izdaje Naredbu o vakufskoj upravi u BiH („Glasnik zakona i naredaba za BiH” od 1. augusta 1894. godine) na temelju koje, za nadzor pojedinih vakufa u BiH i za upravu bosanskohercegovačke zemaljske vakufske zaklade, postoji Zemaljsko vakufsko povjerenstvo u Sarajevu, kao vijećajuća i zaključujuća oblast, i Zemaljsko vakufsko ravnateljstvo u Sarajevu, kao izvršujuća oblast. Njima su potčinjena kotarska vakufska povjerenstva, kao tijela za pojedine kotare, i mutevelije, kao upravitelji pojedinih vakufa. Zemaljsko vakufsko povjerenstvo sastojalo se od predsjednika, vakufskoga nadzornika, tajnika, četvorice članova medžlis uleme, dvojice sudija Vrhovnog šerijatskog suda i po dvojice muhamedanskih odličnika iz svakog od šest okružja zemlje. U svim kotarskim mjestima, osim u Sarajevu, postoje kotarska vakufska povjerenstva koja se sastoje od šerijatskog sudije, kao predsjednika, imama jedne tamošnje džamije, jednoga muderisa ili hodže jedne škole kotarskoga mjesta, i dvojice muhamedanskih odličnika kotara kao članova. Franjo Josip I. 1909. godine izdaje previše rješenje o Statutu za autonomnu upravu islamskih vjerskih, vakufskih i mearifskih poslova u BiH na osnovu kojeg tijela vakufsko-mearifске uprave su: džematske skupštine, džematski medžlisi, kotarska povjerenstva, sabor i saborski odbor, a naročita izborna tijela su kotarske skupštine i okružni izborni odbori. Najviše tijelo uprave je Ulema-medžlis koji se sastoji od reis-ul-uleme, kao predsjednika, i četiri člana, a svi moraju boraviti u Sarajevu. Godine 1930. kralj Aleksandar I. je proglasio Zakon o Islamskoj vjerskoj zajednici na temelju kojega svi muslimani u Kraljevini Jugoslaviji sačinjavaju jednu samostalnu islamsku vjersku zajednicu pod reis-ul-ulemom kao vrhovnim vjerskim starješinom („Službene novine Kraljevine Jugoslavije” januara mjeseca 1930. godine). Godine 1936. Zakonom o Islamskoj vjerskoj zajednici Kraljevine Jugoslavije navode se tijela zajednice i to: džematski medžlis, sresko vakufsko-mearifsko povjerenstvo, Ulema medžlis u Sarajevu i Skoplju, Vakufsko-mearifski sabor u Sarajevu i Skoplju sa svojim organima, saborskim odborima i vakufskim direkcijama i reis-ul-ulema u Sarajevu sa svojim užim i širim Savjetom („Sl. novine Kraljevine Jugoslavije” br. 74-XVI od 31. marta 1936. godine). Sastav ovih organa, kao i njihov djelokrug i nadležnost, propisani su Ustavom IVZ koji je objavljen 5. studenog 1936. godine („Sl. novine Kraljevine Jugoslavije” br. 256-LXIV). U vjerskom i vjersko-prosvjetnom pogledu, IVZ su predstavljali: Reis-ul-ulema, Ulema-medžlis, Glavni i Džematski imam, a u vakufsko-imovinskom pogledu Vakufsko-mearifski sabor sa svojim Saborskim odborom i Vakufskom direkcijom, Sresko vakufsko-mearifsko povjerenstvo sa područnim mutevelijama i Džematski medžlis. Ustav IVZ, donesen 1947. godine, mijenjan je nekoliko puta, ali je potvrđena struktura, nazivi tijela i hijerarhija Ustava iz 1936. godine. Godine 1959. novim Ustavom se objedinjuju kompetencije ustanova u jednu – Starješinstvo IVZ na području jedne republike.

Građa fonda sadrži opću arhivu, okružnice, statistiku mekteba, statistička izvješća, zapisnike sa sjednica, proračune džamija, urudžbene zapisnike, protokole i sl.

Zbirku je formiralo Vakufsko-mearifsko povjerenstvo Tuzla. Građa nije potpuna, djelomično je sačuvana i registraturski sređena. Vremenski period 1909. – 1949. Kutija 37, knjiga 15. Ima sumarni popis.

30. Imamat džemata Tuzla (1911.–1943.)

Sign. IDŽT

Na temelju Zakona o Islamskoj vjerskoj zajednici, kojeg je 1930. godine proglasio kralj Aleksandar I, svi muslimani u Kraljevini Jugoslaviji sačinjavaju jednu samostalnu Islamsku vjersku zajednicu pod reis-ul-ulemom kao vrhovnim vjerskim starješinom („Službene novine Kraljevine Jugoslavije” januara mjeseca 1930. godine). Ustavom IVZ Kraljevine Jugoslavije reguliran je djelokrug rada i tijela IVZ („Sl. novine Kraljevine Jugoslavije” br. 256-LXIV od 5. novembra 1936. godine). Za svaki džemat, Ulema-medžlis je postavljao po jednog džematskog imama (u većim džematima, gdje je bila potreba, postavljao mu se još jedan ili više pomoćnika) koji je vršio sve vjerske funkcije u džematu. Također, Ulema-medžlis imenuje glavnog imama koji vrši neposredni nadzor nad džematskim imamima za područje jednog ili više džemata (broj glavnih imama i njihovo područje djelovanja određuje Ulema-medžlis u sporazumu sa Vakufsko-mearifskim saborom). Područje Ulema-medžlisa u Sarajevu je imala 6 izbornih okruga i to: sarajevski, tuzlanski, banjalučki, mostarski, bihački i travnički. Tuzlanski izborni okrug obuhvatao je srezove (povjerenstva): tuzlanski, bijeljinski, brčanski, vlasenički, gradačački, gračanički, zvrnički, kladanjski, maglajski, srebrenički, loznički, podrinski, jadarški i osječki. U Tuzli su sa Imamatom u službenom poslovanju bili usko vezani rudnici Kreka i Solina i bušotina za naftu u Simin Hanu, jer je u istima bilo zaposleno oko 2/3 radnika islamske vjeroispovijesti. Imamat džemata u Tuzli prestao je sa radom 1949. godine na temelju rješenja Gradskog narodnog odbora Tuzla.

Građu čine: opća arhiva, prijave za prelazak na islam, protokoli i urudžbeni zapisnici. Zbirku je formirao Imam džemata Tuzla. Građa nije potpuna, djelomično je sačuvana i registraturski sređena. Vremenski period 1911.–1943. Kutija 2, knjiga 12. Ima sumarni popis.

Tijekom vođenja procedure za donošenje konačne odluke, JU Arhiv tuzlanskog kantona preuzeo je i obradio podatke za još četiri fonda(2):

Fondovi

1. Sud Gračanica

Arhivsku građu koja je preuzeta od Općinskog suda Gračanica čine slijedeći fondovi: fond koji je nastao u radu u toku austrougarske vladavine od 1889. do 1891., fond koji je nastao u radu Sreskog suda u periodu 1943.–1964. i fond koji je nastao u radu Opštinskog suda u periodu od 1965. do 1978. godine. Preuzeta je slijedeća vrsta građe: tapije, upisnici predmeta, imenici predmeta, parnični spisi, ostavinski spisi, u vremenskom rasponu od 1889. do 1978. godine.

Građa ovog fonda je nepotpuna, vremenski raspon 1889.–1978., ukupna količina građe iznosi 30 (trideset) metara dužnih (241 registraturna jedinica – 222 poveza i 19 knjiga), arhivska građa je registraturno sređena i pristupačna.

2. Sud Gradačac

Arhivska građa odnosi se na rad Suda u Gradačcu u periodu 1883.–1962. godina. Sadrži dokumentaciju nastalu u periodu osmanske uprave, austrougarske uprave, uprave Kraljevine SHS/Jugoslavije i perioda socijalističke Jugoslavije, i to: zemljišne evidencije (tapije, gruntovnice), registre istih, glasnike zakona i naredaba i dr.

Građa ovog fonda je nepotpuna, vremenski raspon 1883.–1962., ukupna količina građe iznosi 8 (osam) metara dužnih (101 registraturna jedinica), arhivska građa je registraturno sređena i pristupačna.

3. Osnovna škola „Hasan Kikić” Gračanica

Arhivska građa odnosi se na rad Osnovne škole „Hasan Kikić” za vremenski period 1886.–1978. godine. U ovom periodu škola je radila pod različitim statusnim oblicima i nazivima. Od osnivanja radi pod nazivom Narodna osnovna škola. Od školske 1918./19. godine škola radi pod imenom. Dječjačka osnovna škola za mušku djecu i Djevojačka osnovna škola za žensku djecu. Od 1927./28. godine radi pod imenom Mješovita narodna osnovna škola. Iste školske godine, 1928., radila je pod imenom Državna osnovna škola, do Drugog svjetskog rata. Od 1944./45. godine radi kao Narodna osnovna škola, do 1957. godine. Školske 1957./58. godine radila je pod imenom Druga osnovna škola. Od 1959. godine radi pod sadašnjim imenom „Hasan Kikić”. Od školske 1959./60. godine radi kao osmogodišnja škola. Od 1992. godine radila je kao Prva osnovna škola. Stari naziv OŠ „Hasan Kikić” vraćen joj je 2002. godine.

Arhivska građa odnosi na rad škole u spomenutom periodu (1886.–1978.), i to: pedagoška dokumentacija, opće-pravne poslove, finansijsko-knjigovodstvene i dr. Ukupna količina građe iznosi 10 (deset) metara dužnih (267 registraturnih jedinica – registratora, fascikli, poveza, teka, knjiga i album). Arhivska građa je registraturno sređena.

4. Osnovna škola „Pazar” Tuzla

Arhivska građa se sastoji od dokumentacije koja se odnosi na djelovanje i rad OŠ „Pazar” Tuzla, i to: matične knjige učenika, upisnica i registri matičnih knjiga od 1958.–1977. godine. Arhivska građa nastala u radu od 1892. do 1947. godine predata je od strane škole Regionalnom istorijskom arhivu Tuzla 27. 4. 1987. godine, o čemu je sačinjen primopredajni zapisnik. Ukupna količina građe iznosi 1 (jedan) metar dužni (15 registraturnih jedinica – knjige i registri matičnih knjiga).

Arhivska građa se odnosi na rad škole u vremenskom periodu od 1958. do 1977. godine. Arhivska građa je registraturno sređena.

3. Dosadašnja zakonska zaštita

JU Arhiv tuzlanskog kantona u Tuzli do sada nije uživao status zaštite.

4. Sadašnje stanje dobra

Arhivska građa JU Arhiv Tuzlanskog kantona smještena je u ulici Franje Ledera 1 u Tuzli. Zbirke i fondovi JU Tuzlanskog kantona u Tuzli u dobroj su mjeri očuvani, djelomično zapušteni i oštećeni zbog neprimjerenih uvjeta u kojima se arhivska građa čuva i pohranjuje.

JU Arhiva Tuzlanskog kantona dodijeljene su tri zgrade u bivšoj kasarni Dubrava u Tuzli, u koje će nakon potrebne sanacije i adaptacije prostorija biti izmješten dio arhivske građe čime će biti poboljšani uvjeti za čuvanje, zaštitu, obradu i korištenje arhivske građe.

III – ZAKLJUČAK

Primjenjujući Kriterije za proglašenje dobra nacionalnim spomenikom („Službeni glasnik BiH” br. 33/02 i 15/03), Povjerenstvo je donijelo odluku kao u dispozitivu. Odluka je zasnovana na sljedećim kriterijima:

- A. Vremensko određenje** (dobra nastala od prahistorije do kraja XX. stoljeća)
- B. Povijesna vrijednost** (veza građevine, cjeline ili područja sa povijesnom osobama ili značajnim događajem u povijesti)
- C. Umjetnička i estetska vrijednost**
 - i. Kvaliteta obrade,
 - ii. Kvaliteta materijala,
 - iv. Kompozicija,
 - v. Vrijednost detalja.
- D. Čitljivost** (dokumentarna, znanstvena, obrazovna vrijednost)
 - i. Materijalno svjedočanstvo o manje poznatim povijesnim razdobljima,
 - ii. Svjedočanstvo o povijesnim mijenama,
 - v. Svjedočanstvo o tipičnom načinu života u određenom razdoblju.
- E. Simbolička vrijednost**
 - v. Značaj za identitet skupine ljudi.
- G. Izvornost**
 - ii. Materijal i sadržaj,
 - iii. Namjena i upotreba,
 - vi. Duh i osjećaji,
 - vii. Drugi unutarnji i vanjski činitelji.
- I. Cjelovitost** (cjeline, područja, zbirke)
 - i. Fizička cjelovitost (kompaktnost),
 - iii. Zaokruženost (kompletnost).

Sastavni dio ove odluke su:

- Dokumentacija JU Arhiv Tuzlanskog kantona, Tuzla;
- Fotodokumentacija.

Korištena literatura

Tijekom vođenja postupka proglašenja Fondova i zbirki JU Arhiva Tuzlanskog kantona, Tuzla, nacionalnim spomenikom, korištena je sljedeća literatura:

1989. *Vodič Arhiva Tuzla*, Regionalni istorijski arhiv Tuzla, Tuzla, 1989.

1995. Azem Kožar, *Arhivistika u teoriji i praksi*, Knjiga prva, Regionalni istorijski arhiv Tuzla – Filozofski fakultet Tuzla, Tuzla, 1995.

2005. *Pedeset godina Arhiva u Tuzli (1954.–2004.)*, Arhiv Tuzlanskog kantona, Tuzla, 2005.

2007. Izet Šabotić, *Deset godina časopisa “Arhivska praksa” (1998.–2007.)*, Arhiv Tuzlanskog kantona – Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona, Tuzla, 2007.

(1) Objašnjenje pojma preuzeto iz *Odluke broj 07-6-492/03-1 od 7. listopada 2003. godine o proglašenju Povijesne građevine - Mekteb (Mejtef) ibtidaija u Stocu nacionalnim spomenikom*. Mektebi ibtidaija su muslimanske vjerske osnovne škole, a slične su starima mejtefima samo utoliko što se i u njima počinje učiti od elif-ba sufara. Od starih mejtefa razlikuju se u tome što u njima služe mnogo vrsniji učitelji, naime oni koji su svršili darulmuallimin, novoustrojenu islamsku učiteljsku školu u Sarajevu, i što imaju propisanu jedinstvenu naukovitu osnovu.

(2) Dana 20. 11. 2009. godine, Povjerenstvu za očuvanje nacionalnih spomenika dostavljeni su podaci za preuzete fondove.